

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39.08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., osmrtnice, poroke, poslane, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

STEV. II.

V GORICI, ČETRTEK 6. JUNIJA 1929.

LETO I.

Tedenski koledar.

7. junija, petek: Srce Jezusovo; Robert, opat; Baptista. — 8., sobota: Mezdard, škof; Pacifik; Maksim, škof. — 9., nedelja: 3. pobinkošna nedelja. Primož in Felicijan, mučenca. — 10., ponedeljek: Margareta, kraljica; Bogomil. — 11., torek: Barnaba, apostol; Marcijan, mučenec. — 12., sredo: Jaznez Fakund, spoznavavec. — 13., četrtek: Anton Padovanski, spoznavavec; Akvilina, devica.

V petek 7. junija je mlaj; vreme spremenljivo.

Novice.

Praznik ustave.

V nedeljo 2. junija se je po vsej državi slovesno obhajal praznik ustave. V Trstu in Gorici kakor tudi po drugih mestih so bile velike vojaške parade. Navzoča so bila vsa oblastva, cerkvena in svetna.

Lateranski sporazum.

Dr. Pacelli, papeški odvetnik, je bil pri vladnem načelniku in sta določila, kje in kako se bodo izmenjale listine lateranske pogodbe. To se bo zgodilo 7. junija v palači Venezia. Navzoč bo papežev zastopnik kardinal Gasparri in zastopnik Italije Mussolini ter vsi dostojanstveniki, ki so takrat bili v Lateranu, ko so pogodbo podpisavali. Ko se bo Gasparri vrnil v Vatikan, bodo zopet na stečaj odprli velika bronasta vrata v vatikanske palače, ki so bila izza l. 1870. odprta le na pol.

Rojstni dan.

Zadnji dan maja je sv. oče Pij XI. obhajal svoj 72-letni rojstni dan. Uradnih sprejemov v Vatikanu ni bilo, vendar so iz vseh delov sveta pošiljali voščila.

Vročina.

Vse kaže, da bo letošnje poletje močno pripekalo. Iz Amerike prihajajo poročila, da je tam že preko 20 ljudi umrlo za sončno kapjo. Zdaj bi bilo treba dežja. Goriška okolica in Gore ga imajo še dovolj, na zgornjem Vipavskem, na Krasu in v Istri bi ga bilo pa še treba. Vendar do zdaj letina še dobro kaže.

»Gorica«.

V svojem zadnjem govoru v parlamentu je mornariški podminister Soriani predlagal, naj se zgradi še dve križarki, ki bosta nosili imeni »Gorica« in »Bocen«. Na goriškem magistratu se je že sestal odbor gospa, da poklonijo novi ladji bojni prapor.

Tržaške cerkve.

Čudno je v Trstu. Imajo šest katoliških cerkva. Ostala veroizpovedanja pa — sedem, in sicer: protestantske

verske ločine štiri, pravoslavni dve in judje eno. Pa je menda še onih šest preveč.

Osleparjeni agitatorji.

Kitajci so koncem maja dali preiskati ruski konzulat v Harbinu. Pri preiskavi so prišli na dan celi kupi ponarejenih ameriških dolarjev. S temi ponarejenimi bankovci so boljše ševiki po kraljevsko plačevali svoje agitatorje na Kitajskem.

»Protipožarna« nedelja.

V navadi so cvetlični dnevi, dan kruha, materin praznik itd. Na Ruskem so pa vpeljali novost: protipožarno nedeljo. Vsa ognjeglasna društva morejo ta dan prirediti svoje vežbe. Po vaseh pa se vrše predavanja, kako se boriti proti požarom.

Kaj bo s Krasom?

Že l. 1922. so učenjaki iz Francije, Italije in Španije ustanovili mednarodno zvezo za pogozdovanje Krasa. Kras se namreč v znanstvu imenuje ves goli, apnenčasti svet ob Sredozemnem morju. Pozneje so k tej ligi pristopile še druge države. Lansko leto so zborovali zastopniki te zveze v Beogradu. Tam je izšlo tudi veliko znanstveno delo o Krasu in njega pogozdovanju.

Odločen katoliški pisatelj.

Znani francoski katoliški pisatelj Pavel Bourget, čigar nekatera dela so gotovo brali tudi mnogi naših čitatelej v slovenskem prevodu, je v zadnjem času ostro nastopil proti pariškemu založniku svojih del. Očita mu, da se je od l. 1911., ko je sklenil z njim založniško pogodbo, izneveril svojim prvotnim slovstvenim ciljem in začel izdajati umazane knjige. Sloviti pisatelj noče kriti tega grdega koristolovstva s svojim imenom in hoče razdreti pogodbo, četudi s tožbo.

Proračun za zrakoplovstvo.

Med poslance so razdelili poročilo o proračunu za ministrstvo zrakoplovstva, iz katerega izhaja, da znašajo stroški za zrakoplove za tekoče leto 700 milijonov lir. Svota je ista kakor v proračunih za leti 1927.—28. in 1928.—29. Poročilo pravi, da gre Mussoliniju največja hvala, ker je spravil proračun od 100 milijonov (1921) na 700 milijonov lir.

Dr. Jeglič — 79 letnik.

Ljubljanski knezoškof dr. Ant. Bonaventura Jeglič je 29. maja praznoval svojo 79. letnico. V počastitev tega izrednega slavlja je izdelal akademski kipar profesor Sajevič njegov doprinski kip iz bronu. Delo se je izborno posrečilo, častitljivi vladika je zelo srečno zadet.

Imajo dukate.

Čehi so začeli kovati cekine (dukate) po 5 in 10 kron. Na njih je vrezan sv. Venceslav na konju.

Človekoljubni hribolazec.

Nekega hribolazca in njegovo spremljevalko je v tirolskih planinah odnesel sneženi plaz kakih 200 m v nižino. Ker sta se ponesrečenca pri drčanju v nižino obdržala na vrhu plaza, se jima je posrečilo izkopati se iz sneženih objemov. V bližini svoje ga mrzlega ležišča — bila sta ranjena — sta opazila hribolazca, katerega sta zaprosila za pomoč. Človekoljubni tovariš se je pa najprej podvival, da se je sam izognil nevarnemu kraju, potem ju je mirno fotografiral in se hladno oddaljil, ne da bi se pobrigal za njuno usodo. Šele pozneje so prišli ljudje, ki so ponesrečenca spravili na varno.

Draga revolucija.

Revolucija v Mehiki je končana. Vse kaže, da bo vlada tudi napram Cerkvi začela z bolj pametno politiko. Revolucija je zahtevala 4000 mrtvih, 11.000 ranjenih ter je požrla 93 milijonov lir.

Berlinska opera.

Slavni italijanski zborovodja Toscanini je bil pred kratkim z milansko opero v Berlinu. Berlinci so bili tako navdušeni za lepo umetnost, da so radi dali po 270.000 lir za vstopnino na en večer.

Zborovanje časnikarjev.

Od 24. do 26. junija bodo v Rimu zborovali katoliški časnikarji. Prišli bodo zastopniki katoliških dnevnikov s celega sveta in bodo sprejeti pri papežu.

Nesreča v Furlaniji.

Predvčeranjem zjutraj se je v furlanski vasi Istrago pripetila grozna nesreča. Neka goriška tvrdka ima tam delavnico za rakete. Vsled eksplozije je zletelo poslopje v zrak. 12 delavcev je mrtvih, 11 pa težko ranjenih.

Strela ubila 24 glav živine.

V Veljki v Slovenskih goricah se je to zgodilo. Pripravljala se je nevihta. Že se je vlila tudi ploha, grmelo in bliskalo je kakor na sodni dan. Neka pastirica, ki je pasla živino na nekem gričku v bližini imenovane vasi, je z vso naglico gnala svojo čredo proti domu. Ko je živina, ki se je vsa zbežgana in prestrašena stiskala skupaj, drvela ravno mimo neke smreke, je blisknilo. Strela je udarila v smreko ter jo razčesnila na dvoje; šinila je tudi v živino in v trenutku pokončala 24 glav živine: 6 krav, 16 ovac in dve kozi.

Vatikanska država.

je izdala poleg lastnega denarja tudi lastne poštne znamke. Prve znamke so prišle v promet 1. junija. Za zbiratelje znamk bodo posebna redkost.

NOVI list

1929 C 134/1929

070 (450 36=163 6)

V Tripolitaniji.

Kakor beremo, je v prekmorski posesti Tripolitaniji zopet izbruhnil upor Arabcev. Vstaši pa niso imeli sreče. General Badoglio, ki stoji na čelu pokrajine, je upornike potolkel. Po uradnem poročilu so imeli Arabci 430 mrtvih in par sto ranjencev. Razen tega so zgubili 1000 velblodov in 7000 ovac.

Družine v parlamentu.

V novoizvoljeni angleški parlament bodo kar cele družine prišle. Liberalni prvak Lloyd George je izvoljen s sinom in hčerko vred. Tudi Macdonaldov sin je izvoljen za poslanca. Konservativni vodja Baldwin bo pa videl svojega sina v klopih delavske stranke. Delavski poslanec Mosley ima ženo, ki je tudi izvoljena za poslanko. Delavski minister Henderson je oba svoja sina spravil v parlament.

Zopet zarota.

Sovjetska državna politična uprava je odkrila pred kratkim novo protirevolucionarno organizacijo. Njeno delovanje se je raztezalo na upravo železnic ter na zlato in platinsko industrijo. Skušala je napraviti čim več materialne škode in na ta način otežiti položaj sovjetske vlade. Vodili so to organizacijo trije visoki dostojanstveniki sedanje vlade, ki so pa že v carski Rusiji igrali vidne vloge v državni upravi. Obsojeni so bili na smrt in je bila obsodba že izvršena. Drugi zarotniki so bili obsojeni v težko ječo.

Smrtna nesreča.

Že več dni so pogrešali domači 68-letnega Josipa Budala iz Štandreža. Bali so se zanj, ker je po odhodu sina z doma bil duševno silno potrta in so menili, da bi se mu utegnil zmračiti um. Pred par dnevi so Budala našli mrtvega v Soči pri Sovodnjah. Družini, zlasti sinu g. profesorju Andreju Budalu, naše iskreno sožalje!

Pod nebesi.

Nemški zrakoplovec Neunhofer je s svojim letalom prišel do 12.739 metrov višine. Tako visoko ni še nihče priletel. Je pa tam gori 60 stopinj pod ničlo mraza.

Vojna v senci.

V prihodnji vojni se bodo res v senci borili. Vse države namreč z neznanosko naglico izpopolnjujejo svoje zrakoplovstvo. Prva v tem pogledu je Francija.

Špijon v češki armadi.

V Pragi je bil aretiran štabni stotnik češke armade Jaroslav Falout. Zaposlen je bil v vojnem ministrstvu. Osumljen je, da je izdajal službene tajnosti nemškim vojaškim krogom.

Zemlja se trese...

Zadnje dni v maju se je zemlja marsikod tresla. V srednji Turčiji je porlo okoli 2000 hiš. Iz Argentine pišejo, da se je zemlja okoli Buenos Airesa močno potresla. Baje je čez 2000 človeških žrtev. Ker se v osrčju zemlje nekaj kuha, so tudi ognjeniki na delu. Vezuv je izbruhal nekaj lave, ki se vali proti Pompejem.

Valvazor.

Nemški plemič Janez Vajhard Valvazor je napisal v XVII. stoletju znamenito knjigo »Ehre des Herzogtums Krain« (Slava kranjske vojvodine), kjer popisuje natančno vse kraje, ki so spadali takrat h kranjski vojvodini ter šege in navade ljudstva. Ker je Kranjska obsegala v tisti dobi tudi del naših krajev in severno Istro, hrani Valvazorjeva knjiga tudi več spomenikov iz zgodovine naše dežele. Janez pl. Valvazor se je rodil 28. maja 1641. v Ljubljani. Na njegovi rojstni hiši na Starem trgu št. 4 so mu letos 28. maja odkrili spominsko ploščo.

Nove železnice v Jugoslaviji.

Jugoslavija gradi danes poleg jadranske železnice, ki bo vezala Beograd z Boko Kotorsko še štiri nove proge, in sicer: 1. Rogatec - Krapina, dolga 16 km. S to progo bosta zvezani dosedanj dve progi Grobelno (postaja med Zidanim mostom in Mariborom) - Rogatec ter proga Krapina - Zagreb. Promet na ti progi bo odprt v letošnjem juniju. 2. Bakar - Kraljevica v Hrvatskem Primorju. Ta proga bo velike važnosti za luko Bakar. 3. Trebinje - Bilječe v Hercegovini, dolga 37 km, je bolj krajevnega pomena. 4. Prokuplje - Kuršumlja v Srbiji, dolga 40 km, bo vezala važno središče Kuršumlja z Nišem.

Kardinal v zraku.

Poljski kardinal Hlond, ki je obenem tudi vrhovni predstavnik katoliške cerkve v poljski državi, je koncem minulega tedna prispel v letalu iz Varšave v Rim. Najmodernejših prometnih sredstev se tedaj poslužujejo že tudi visoki cerkveni knezi.

Goriška porota.

Obravnava proti Matevžu Črnilogarju iz Šebrelj in njegovi materi, ki se je pričela v ponedeljek 27. maja zvečer pred goriškimi porotniki, se je končala v soboto 1. t. m. predpoldne. Obtoženca sta bila obdožena, da sta sporazumno usmrtila svojega strica, oziroma svaka 61 letnega Matevža Črnilogarja. Zaslisevanje obtožencev in številnih prič, ki ni prineslo v razpravo polne jasnosti, a je vrglo zelo žarko, grdo luč na življenje v nekaterih naših podeželskih domovih, je trajalo par dni. Končno je v soboto predpoldne porota izrekla svojo sodbo. Dvaindvajsetletni Matevž Črnilogar je bil obsojen na 9 let in 3 mesece težke ječe, njegova mati je bila oproščena.

S to razpravo je bilo zaključeno letošnje spomladansko zasedanje goriške porote, ki našemu slovenskemu življu ni prineslo nikakega ugodnega spričevala.

Nova cerkev.

Cerkev na Placuti v Gorici je v glavnem že končana. Manjkajo še zaključna dela pri zvoniku in v notranjščini. V soboto 8. junija bo prevzvišeni nadškof cerkev blagoslovil. V nedeljo 9. t. m. bo ob 10 predpoldne slovesno sv. opravilo. Popoldne ob petih bo z veliko procesijo prenešen kip Matere božje iz cerkve sv. Ivana v novo župno cerkev.

Mednarodni kongres

za misijone bodo imeli v začetku avgusta v Mödlingu pri Dunaju. Učeniški z vsega sveta bodo zbrani pri zborovanjih. Od Slovencev bo tam vseučiliški profesor dr. Ehrlich, naš rojak iz Žabnic.

Skrivnostni lump.

Znani tovarnar v Zagrebu Peter Teslić je dobil oni dan pismo, kjer ga nekdo poziva, naj še isto noč nese pod križ na pokopališče 333.333 dinarjev, če ne bo njegov sin umorjen. Tovarinar je brž obvestil policijo, po noči je pa denar res nesel na označeno mesto. Ko se je oddaljil, je pristopil iz nekega groba neznanec, hoteč pobrati kuverto s tisočaki. Tedaj ga pa zgrabijo krepke pesti policijskih agentov. Izkazalo se je, da je lump precej znan v mednarodni lopovski bratovščini.

Sv. birma.

Prevzvišeni knez in nadškof goriški bo delil zakrament sv. birme v trbiškem dekanatu: 29. junija na Trbižu, 30. junija v Rablju in 1. julija v Beli peči; v bovškem dekanatu: 4. julija v Logu, 6. julija v Soči, 7. julija v Bovcu, popoldne v Čezsoči, 9. julija na Srpencu; v kobariškem dekanatu: 10. julija v Drežnici, 11. julija v Libušnjah, 13. julija na Livku, 14. julija v Kobaridu, 15. julija v Kredu, 16. julija v Borjani, 17. julija v Sedlu in 18. julija v Breginju, popoldne pa v Logjeh.

Kralj na bobnu.

V pokrajini Hedžas ob Rdečem morju je svoje dni vladal kralj Hussein. Gospod pa je tako potratno živl, da je sodišče spravilo njegovo premoženje na boben.

Iz ruskega ujetništva

se je vrnil po 15. letih Jožef Sankot iz Hodejeviča na Češkem. Pravi, da je po Sibiriji raztresenih še veliko ujetnikov iz bivše Avstro-Ogrske.

Fotografiran glas.

Štirje dunajski tehniki so prišli na brihtno iznajdbo. Ti govorijo v nekaj aparat lij; ko končaš, vzameš ven tenko ploščo, jo pomočiš v kemično tekočino, doma deneš ploščo na gramofon in slišiš samega sebe. Svoj glas lahko pošlješ tudi po pošti svojim znancem v Ameriki. Nič več ne bo treba pisati. Kar plošče bomo pošiljali. Ali pa hočeš imeti zanesljivo pričo pri pogovoru na »štiri oči«. Povabiš osebe v sobo, kamor si skril tak »melograf«, pa ga vjameš nasprotnika v besedi.

Nažrl se ga je.

V Čikagu v Ameriki je neki oče treh otrok kar 14 dni skupaj popival. Nazadnje se ga je lotila pijanska besnost. V takem stanju je ustrelil dva policista in je težko ranil štiri osebe, ki so ga hotele prijeti.

Lepo darilo Vas čaka.

Ako zberete 200 listkov, ki so priloženi vsem ¼ kg težkim paketom jajčjih testenin PEKATETE, dobite za stonj zlat prstan z lepim kamnom.

Kako je s politiko.

Angleške volitve.

Volivna borba na Angleškem se je končala z veliko zmago Delavske stranke. Konservativci, ki so od leta 1924. na vladi, so bili hudo poraženi. Od 615 članov angleškega parlamenta je bilo doslej nič manj ko 412 konservativcev, sedaj jih je pa ostalo le še 245. Prvi minister Baldwin je zgubil večino in je že odstopil s celokupno vlado. Polit. sistem, ki je obvladoval 5 let zunanjo in notranjo politiko angleške države, se je prelomil in nastopile bodo važne izpremembe. Stranka zmagovalcev je poskočila od 163 na 287 poslancev in delavski voditelj Mac Donald že sestavlja novo ministrstvo. — Tretja stranka, ki se je potegovala za zaupanje angleških volivcev in volivk, liberalna stranka Lloyd Georgea (reci Lojd Žorža) ni imela večjih uspehov: priborila si je samo 57 sedežev. Važnost liberalcev obstoji samo v tem, da so postali v novi zbornici jeziček na tehtnici, o čemer bomo spodaj govorili.

Novost letošnjih angleških volitev je v tem, da so prvič v politični zgodovini Anglije volile tudi ženske. Vsa 21 letna dekleta so dobila pravico odločati o politični usodi države in te pravice so se v polni meri poslužile. Po uradnih seznamih se je namreč od 29 milijonov volivcev in volivk vdeležilo glasovanja okoli 75 odstotkov. Množice deklet in žena so odločile v prid Delavske stranke.

Kakšne so posledice volivnega izida, za katerega se je ves svet tako zanimal?

Notranja politika.

V notranji politiki je nastopil na žalost položaj velike negotovosti. Delavska stranka kljub veliki zmagi ne razpolaga v parlamentu z večino; za kaj od 615 poslancev jih ima le 287, imeti bi jih pa morala najmanj 310. Še manj moči imajo konservativci. Vlado ne morejo sestaviti ne eni in ne drugi brez pomoči 57 liberalnih poslancev. Vsa odločitev leži torej v rokah liberal. prva Lloyd Georgea. Toda vsaka vlada, naj bo taka ali taka, ki je odvisna od milosti tuje skupine, je nestalna. Zadostuje majhen spor in vladna večina se razbije. Vse drugače je, če imaš na svoji strani 400 poslancev, kakor jih je imel Baldwin, in vladati iz lastne moči nemoteno pet let. Le v takem slučaju razviješ lahko velikopotezen program in ga energično izvedeš do konca. Zato bo bodoča vlada prav gotovo v delu in načelih omahujoča, kar pomeni veliko škodo za angleško državo in njen vpliv v svetu. Položaj je torej tak, da se bodo v doglednem času, mogoče v enem letu, razpisale najbrž nove volitve.

Volivni izid je posebno važen za zunanjo politiko. Načela Delavske stranke bodo prišla do veljave, za kaj nihče ne more na Angleškem prezirati volje najmočnejše parlamentarne skupine.

Nemčija in Rusija.

Največje upe na zmago Delavske stranke so stavili Nemci. Upali so, da bo Mac Donald kot socialist in demokrat popustil pri vojni odškodnini in črtal Nemčiji lepo število milijard. Zato so tudi Nemci zavlačevali, kolikor je bilo v njih moči, vojnoodškodninska pogajanja v Parizu, pričakujoč ugodni izid angleških volitev. Zavlačevanje jim je deloma tudi uspelo, kajti do danes ni še podpisan popoln sporazum v Parizu. Nemci pričakujejo nadalje, da jim Mac Donald pripomore k izpraznitvi porenskega ozemlja, kjer drže Francozi vojaštvo že od premirja. Baldwin in Chamberlain nista hotela preveč podpirati nemških zahtev po izpraznitvi, ker jima je bilo mnogo do francoskega prijateljstva. Ravno zato se Chamberlain (Čemberlen) ni maral izpostavljati za narodne manjšine. Mac Donald je v tem oziru drugih nazorov. Zato upa Stresemann od njega v manjšinskem vprašanju izdatne pomoči pri Zvezi narodov.

Ruski komunisti so glede programa sicer v ostrem nasprotju z angleško Delavsko stranko, Mac Donald se je na Angleškem boril vedno odločno proti komunizmu, toda konservativci so bili kljub temu za Rusijo nemerno bolj nevarni. Baldwin je pretrgal vse vezi z Moskvo in vodil tudi v inozemstvu očiten boj proti Sovjetski republiki. Delavska stranka je to politiko vedno obsojala in zahtevala, naj Anglija sovjetsko vlado prizna ter stopi z Rusijo v trgovske stike. Sedaj ko je prišel Mac Donald na krmilo, bo ta program gotovo skušal izvesti. Rusija bi od takega priznanja imela le politično korist in zato se lahko po pravici veseli Mac Donaldove zmage.

Amerika in Francija.

Zelo značilno je, da so prišli tudi iz Združenih držav Severne Amerike glasovi, da vlada tam zadovoljstvo z uspehom angleške Delavske stranke. Kakor znano obstoji namreč med Ameriko in Anglijo huda tekma v pomorskem oboroževanju. Amerikanci hočejo biti Angležem popolnoma enaki in ne priznavajo angleškega prvenstva na svetovnih morskih cestah. Konservativci so bili trdi in se na vse pretege branili, da bi Anglija zgubila prvo mesto. Raje so se zvezali s Francozi in sklenili z njimi sloviti pomorski dogovor, po katerem je Francija obljubila Angliji pomoč proti Ameriki. V zameno so pa Angleži začeli podpirati francosko politiko v Evropi. Delavska stranka je koj izpočetka protestirala proti tem Baldwinovim in Chamberlainovim načrtom. Mac Donald je trdil, da vodi taka politika do vojne z Ameriko in do vojnih nevarnosti v Evropi. Zahteval je, naj se Anglija pobota z Amerikanci! Zato se v Ameriki vesele njegove zmage. V Parizu je pa ravno nasprotno. Vladnih krogov se je polastil nemir, ker se boje, da bo Mac Donald zrahljal za vezništvo s Francijo in se vrgel bolj na stran Nemčije.

Kar se tiče Italije, piše »Corriere della Sera«, da je treba ohraniti hladno kri in čakati mirno na razvoj dogodkov. »Duševnost Delavske stranke — piše list — »je v ostrem nasprotju z duševnostjo fašizma,« toda angleška zunanja politika ni odvisna popolnoma od volje posamezne vlade. Poleg vlade odločajo tudi generali, uradništvo, banke, časniki, ki nadzorujejo in brzda vladno politiko. Tudi zadnjič, ko so bili angleški delavci na vladi, je Mac Donald vлил mnogo vode v svoj socializem in branil z isto močjo kakor konservativci interese angleške države pred zunanjim svetom.

Iz vsega, kar smo napisali, se vidi jasno, kako velikega pomena so volitve na Angleškem za ostale države v Evropi in Ameriki. Vsak kmečki in delavski volivec in vsaka 21 letna ženska je s svojo glasovnico odločala ne samo o usodi domače vlade, temveč tudi o interesih desetih in stotin milijonov neangleških državljanov, raztresenih po vsem svetu.

Zasedanje parlamenta.

V rimski zbornici se je sprejel pretekli teden proračun za ministrstvo prosvete in pri tej priliki se je vršila zanimiva razprava o šolstvu. Prosvetni minister Belluzzo je razvil sliko šolskih razmer v državi in začrtal program za bodočnost. Vseh učencev ljudskih, srednjih in visokih šol je bilo v tekočem letu 3 milijone 550 tisoč. V ljudskih šolah primanjkujejo učitelji, ogromno večino učnih moči sestavljajo učiteljice. V učiteljskih je danes samo ena sedmina moških. Vlada hoče odpomoči temu nedostatku in se trudi, da bi privabila v učiteljski poklic večje število mladeničev. Bodočim učiteljem hoče dati različne ugodnosti, med drugimi tudi pravico, da dobe po končanih naukih službo v rojstni deželi.

Program vlade gre za tem, da se poveča število obrtnih in nadaljevalnih šol, da se izpopolne znanstvena raziskovanja na univerzah in se pospeši umetniška kultura. Bistvena točka je tudi ta, da postane šola čedalje bolj fašistovska, in sicer toliko glede pouka kolikor glede oseb. Fašizem — je poudaril minister — prodira vsaki dan bolj med učence, posebno potom organizacije Balile, pri kateri močno pomaga fašistovska stranka. Bolj počasno gre pa s fašizmom pri učiteljih, čeprav »sem odrezal odločno že mnogo suhih vej.« Ti ljudje, ki stoje daleč od fašizma, so k sreči v veliki manjšini. Sicer se pa oni dobro zavest dajo, da mi protifašistovskega mišljenja ne trpimo več med italijanskimi učitelji, naj se pojavlja v imenu znanstva ali v imenu leposlovja. Vse drugače je z mladim rodod, ki prepeva naše pesmi in bo korakal po potih, katere mu črta duh Mussolinijev.

Bacic.

Našo javnost bo zanimalo, kar je povedal nato reški poslanec Bacic o šolstvu v naših krajih. Predložil je parlamentu resolucijo, kjer pravi: Pošlanska zbornica se zaveda izredne

važnosti, ki jo ima šolski pouk v novih pokrajinah, in odobrava zato delo, ki ga je vlada doslej izvršila, da čim bolj razširi in pospeši italijansko kulturo med tujerodnim prebivalstvom ob meji, katerega inozemska propaganda vztrajno in potuhnjeno obdelava. Zbornica poziva vsled tega vlado, naj podvzame v tej stvari še bolj odločne in uspešne ukrepe, ker je to v interesu višjih narodnih ciljev.

Nato je Bacić utemeljeval, zakaj mora vlada nastopiti še odločneje nego do sedaj, in je izvajal: Najbolj uspešno in zanesljivo sredstvo italijanske propagande v novih pokrajinah je pomnožitev javnih šol. Priznavam sicer, da je vlada že mnogo storila, a to je vse še nezadostno. V mnogih krajih ob meji, posebno v reški pokrajini je vse premalo šol. Italija mora združiti v teh krajih vse svoje sile že radi tega, da bi mogla uspešno pobijati propagando Jugoslavije. Vlada mora uporabiti v borbi vsaj toliko, če ne več sredstev, kakor jih uporabljajo na drugi strani. Treba je pomnožiti javne šole, a razen tega si je treba izmisliti vsa mogoča sredstva, da se družine odločijo poslati svoje otroke v šolo. Otroci obmejnih pokrajin naj ne dobivajo v šoli samo pouka, temveč tudi duševno, moralno in telesno vzgojo. Pri izvrševanju tega programa naj fašistovska vlada nastopi z vso energijo. V reški pokrajini so šole, kjer poučujejo nune otroke moliti v slovanskem jeziku.

Ne bilo bi slabo, — nadaljuje Bacić — ako bi prosvetni minister poslal na lice mesta višjega nadzornika, da prouči razmere in odpravi takoj vse nedostatke.

Bacić poziva k sklepu še enkrat vlado, naj ustanovi šole, kjer jih še ni, in naj skrbi, da bodo tujerodni otroci šole res obiskovali. V ta namen naj se dajo otrokom oblačila in hrana in obiskovanje šole naj se strogo nadzoruje.

Zbornica je poslanca Bacića pazno poslušala in mu h koncu vneto ploskala.

Proces proti Puniši Račiću.

Dne 27. maja se je pričela v Beogradu največja kazenska pravda, kar jih je bilo doslej v Jugoslaviji. Puniša Račić, bivši črnogorski poslanec, se zagovarja pred sodiščem, ker je 20. junija 1928. v Narodni skupščini ubil s samokresom radičevska poslanca Pavla Radiča in drja Jurija Basaričeka, smrtno zadel Štefana Radiča ter težko ranil poslanca drja Ivana Pernarja ter Ivana Grandžo. Puniševa prijatelj Tomo Popović in Dragotin Jovanović sta obtožena, da sta Račiću pri poboju pomagala.

Za proces vlada veliko zanimanje ne le v Jugoslaviji, temveč tudi v inozemstvu, odkoder je prišla cela vrsta poročevalcev v Beograd. V obrambo Puniše Račića in tovarišev se je javilo nič manj ko 35 odvetnikov. Kot priče nastopajo iz večine bivši poslanci, ministri in tedanji predsednik Narodne skupščine dr. Ninko Perić.

Usodna seja jugoslovanskega parlamenta od 20. junija se je vršila v zelo razdraženem ozračju. Sploh so bile razmere v Narodni skupščini že delj časa neznosne. Kakor izpovedujejo priče, so padale vsaki dan najtežje osebne žalitve, v katerih so se najbolj odlikovali radičevci. »Živina brez repa! Lopov! Govedo« in slični priimki so prišli v vsakdanjo rabo. Štefan Radič je rekel Puniši Račiću par dni prej: »Zate je poklon, ako te imenujem nič vrednež!« Dr. Ivan Pernar je rekel še par minut pred krvavimi dogodki sedanjemu obtožencu Dragotinu Jovanoviću: »Ti si lažni vojvoda! Ti si kralj žene in deco! Ti si Čaruga!« (Čaruga je znan slavonski morilec, ki so ga obesili — ur.)

V tej splošni napetosti je Puniša Račić 20. junija prosil za besedo in šel na govorniški oder Narodne skupščine. Ni še prav pričel svojega govora, ko je radičevac Ivan Pernar zavpil na ves glas: »Lopov! Izkoriščevalec begov! Baraba!« Puniši Račiću je zavrela kri, v obraz je postal rdeč in potem blede. Obrnil se je k predsedniku skupščine in zahteval: »Ščitite me, gospod predsednik pred Pernarjem, preskrbite mi zadoščenje, sicer ga sam kaznujem!« Ker se predsednik ni zganil in ker tudi Pernar ni hotel preklicati psovke, je Puniša Račić potegnil samokres in pomeril proti Pernarju. Srbski poslanec Obradović je hotel zadržati Račića, a ta ga je sunil od sebe, da je zletel tri metre daleč: »Kdor se postavi med mene in Pernarja,« — je zavpil — pogine!« Pernar je obležal takoj ranjen.

Kako se brani Puniša.

Predsednik sodišča je vprašal Račića, zakaj je streljal ravno na Pernarja. »Zato, ker nas je on največ žalil in ker je bil najslabši med njimi. Na druge sem streljal zato, ker so me napadli, torej v samoobrambi.«

Po izjavi prič sta bili namreč dve tretjini poslancev stalno oboroženi s samokresi in zato je Račić moral računati s protinapadom. Pernar sam je držal v roki samokres. Puniša ob-

žaluje najbolj, da je ustrelil drja Basaričeka, ker je bil izmed vseh srbskih poslancev on z njim v najboljšem prijateljstvu. Moral ga je pa ustreliti, ker je vodil napad radičevcev. Ivana Grandžo je počil zato, ker se je pognal proti njemu. »Streljal sem samo na tiste, ki so me napadali, in prenehal, čim sem videl, da sem iz nevarnosti. Štefana Radiča sem zadel le slučajno, ne da bi nanj ciljalo. Bilo bi sramotno za moj značaj, ako bi streljal na pol slepega Radiča. To se upira mojim višjim težkim nazorom. Ko bi bil Pernar začel bežati, bi ga bil pustil, zakaj bilo bi me sram mu streljati v hrbet. Tak je moj značaj. Radič je bil tepec, ki ni vedel, kaj dela, človek, s katerim nisem mogel imeti posla. Dajem vam častno besedo, da se ga nisem hotel dotakniti. V ostalem sem prepričan, da sem ravnal prav, zakaj branil sem svojo čast in čast svoje domovine. Jaz sem v prvi vrsti narodni delavec in politik. Radičevci so razdirali državo in jo gnali v prepad. Tega nisem mogel več trpeti. Jaz ne dopuščam, da dela kdo proti tej državi. Prepričan sem, da sem v tistih težkih razmerah rešil domovino in da mi bodo s časom tudi Hrvati hvaležni. Pričakujem, da me bo sodišče oprostilo. Čim pridem na svobodo, pojdem na Hrvaško in nadejam se, da me Hrvatje sprejmejo med svoje voditelje.

Ravnotako ko Puniša Račić, sta se sama branila tudi ostala dva obtoženca Toma Popović in Dragotin Jovanović. Popović je rekel, da ni nasproten Hrvatom, zakaj za hrvatsko-srbsko bratstvo je pripravljen dati tudi svojo glavo. Ko je končal svojo obrambo, je Popović zaplakal.

Državni pravdnik je predlagal za vse tri obtožence smrtno kazen.

Nato so pričeli z govori odvetniki, katerih je, kakor smo rekli, 35. Preden končajo, preteče gotovo še dober teden, zakaj sam dalmatinski odvetnik dr. Ljubić je govoril dva dni zaporedoma. Na vrsti jih je pa še dvajsetorica. O koncu procesa bomo bravece »Novega lista« obvestili.

Okno v svet.

Jezikovni boji na Češkem.

Kakor smo že pisali, je nastal v češkem deželnem zboru hud boj radi rabe nemškega jezika. Ker češki poslanci niso hoteli dovoliti Nemcem, da govore nemški, so manjšinski zastopniki začeli z obstrukcijo, tako da so ovirali vsako delo deželnega zbora. Nemški posl. Gebauer je namenoma imel brezkončni govor o ribah in trdil, da imajo ribe čudno navado, da plavajo poleti po rekah v nemške gorate kraje, kar je treba v interesu nemške manjšine zelo toplo pozdraviti. S takimi šalami so Nemci onemogočili razprave, tako da so Čehi morali pristati končno na sporazum, ki se glasi: vsak deželni odbor, ki je sprejel referat, mora poročati zbornici v češkem jeziku. Dodati sme pa nemško razlago o vsebini. Ravnotako mora med debato odgovarjati na vpra-

šanja po češko. Tudi tu sme dodati nemško razlago, da ga morejo Nemci razumeti. Navadni poslanci smejo pa govoriti poljubno češki ali nemški. Manjšina in češka večina sta se nadalje obvezali, da se bo tudi v občinah in okrajnih zastopih uredila raba jezika v duhu medsebojne strpnosti.

Proti oboroževanju.

Predsednik Združenih držav Hoover je imel te dni govor proti oboroževanju na morju. Strah in nezaupanje med državami — je rekel — ne bo prenehalo, dokler se ne ustavi tekma v oboroževanju. Potrebno je, da se čimprej podvzamejo odločne mere, sicer smo obsojeni, da izvršimo zelo obsežne pomorske programe in da gradimo nove bojne ladje. Tako je govoril Hoover. Amerikanski parlament pa dovoljuje ogromne svote denarja za novo vojno brodogradnjo.

Volitve v Belgiji.

Dne 25. maja so se vršile volitve tudi v Belgiji. Belgija je sicer majhna država, saj šteje le 7 milijonov in pol ljudi, zato je pa zelo bogata in kulturna. Radi važne lege ob morju in visoke omike igra večjo vlogo v svetu, nego bi ji pritikal po številu prebivalstva.

V Belgiji pride na vsakih 40.000 ljudi en poslanec. Voliti smejo vsi moški, ki so dovršili 21. leto in nekatere ženske, kakor vdove po padlih vojakih in druge. Glasovanje je tajno in obvezno, to se pravi, da je vsak državljan po zakonu prisiljen voliti. Poslanec more postati, kdor je dovršil 25. leto. Zbornica šteje vsega 187 članov in se voli po zakonu vsaka 4 leta. Poslanska plača znaša 2000 belgijskih frankov ali 5300 lir na mesec. Razen poslanske ima Belgija tudi visoko zbornico ali senat, ki sestoji iz 93 članov. Kdor hoče postati senator, mora imeti najmanj 40 let. Plača je za polovico manjša nego v poslanski zbornici. Znaša 1000 frankov ali 2650 lir mesečno. Članov senata ne imenuje vlada kakor v mnogih drugih državah, temveč jih do polovice izvoli ljudstvo. Druga polovica sestoji deloma iz od poslancev deželnih zborov, deloma pa iz ljudi, ki jih senat sam izbere med zaslužnimi državljani. Tudi senat se obnavlja vsaka štiri leta.

V Belgiji se borita dve stranki za prvenstvo: katoličani in socialisti. Enkrat so eni, potem spet drugi na vladi. Zgodilo se je pa že večkrat, da so katoličani in socialisti sestavili skupno vlado. Tretja, manj važna stranka so liberalci.

Po volitvah od 25. maja je poslanska zbornica tako-le sestavljena: katoličani 76 (prej 78), socialistov 70 (prej 78), liberalcev 28 (prej 23). Zanimivo je, da so pri teh volitvah dobili Flamci, ki se smatrajo za narodno manjšino, 11 poslancev, dočim so jih imeli prej le šest. Komunist je le eden (prej 2). En poslanec je nadstrankarski. Iz tega vidimo, da so katoličani ohranili prvo mesto in bodo še nadalje vodili politiko Belgije.

Bethlenove izjave.

Ogri so v Budimpešti odkrili spomenik neznanemu madjarskemu junaku. Pri tej priliki je imel predsednik vlade grof Bethlen govor, ki je vzbudil veliko nevoljo v sosednih deželah. Že koj izpočetka je izrazil prepričanje, da bo Madjarska dobila nazaj vse svoje izgubljene zemlje. Ta spomenik — je rekel — je temeljni kamen madjarske bodočnosti in ne njen nagrobni spomenik. Tisočletno slavno ogrsko

kraljestvo leži danes na tleh in je razkosano. Zdi se, kakor da bi bila Madjarska brez kralja tisočletni zločinec. Nikdar se Ogri ne bodo pomirili s tem stanjem. Borili se bodo toliko časa, dokler ne uresničijo svojih narodnih ciljev.

Glavar države Horty se je spominjal Arpada, ki je pred stoletji zavojeval Madjarsko, in neznanega vojaka, ki je navdušeno umrl za domovino. Ona dva učita Ogre, kaj jim je storiti in kako vršiti svojo dolžnost.

Iz zaprašenih bukev.**Vipavske vasi nekdanj.**

Vogersko. — Odkod pride to čudno ime prelepe vogerske fare? So li ogrski konjeniki tod okoli topotali? V nekaterih bukvah sem našel, da pride ime Vogersko res od Oger, ki je v 10. in 11. stoletju pridrl po Vipavski dolini in nekje pod Vogerskim skopal okope. — Drugi so zopet mnenja, da je vasi dal ime potok Vogersček, (Ungersbach v starih zapiskih kot so Renče dobile ime od potoka Renc. — Dosti zgodovinarjev se nagiblje k mnenju, da je vas dobila ime po grofih, ker v listinah beremo o nekem Albertu de Ungerspaco že l. 1108. Odtod ime Vogarsca, Voghersca, Vogrisca in danes Vogersko. Rajni zgodovinar Rutar pa pravi, da je ime nastalo iz besede Ogörje. Kako? Vse hiše vogerske fare se povečini belijo iznad majhnih gričkov, torej so raztresene po ogörju (od gora). Iz Ogörja je nastalo Ogórsko in danes Vogersko.

Mlajši rod malo več ve o takih lepih starih imenih, ki niso kar na slepo nastala.

Črniče so stale gotovo že l. 1220. Takrat je koroški vojvoda Bernard podelil Rozaškemu samostanu vas Črniče (»villam in Zernitschach«). — Slap se omenja 15. januarja 1223. Istrski mejni grof Henrik je neki cerkvi podaril 6 kmetij na Slapu (»in villa quae vo-

catur Zlap, sitam iuxta Wippach«). — Dornberg je še starejši in se veliko krat omenja v zgodovinskih listinah (Dorembere, Doremberch, Dorenberc, Dornbergs itd.)

Istrske vasi.

L. 1236. je papež Gregor IX. pozval koroškega vojvodo, naj povrne tržaškemu škofu vasi »Sconebrun«, »Chorug«, »Carcere« in še nekatere druge, ki si jih je po krivici lastil. Tako je zapisano v starih zapiskih. Zgodovinarji menijo, da je »Sconebrun« vas Fontanella pri Milah. »Chorug« bi pomenilo Krogle pri Dolini, »Carcere« ali »Cacer« pa Socerb. Na tem zgledu se vidi, kako se pisava popači, da je komaj še spoznati sledove pravih oblik; ime »Sconebrun« pa je vrhu tega popačeno po nemškem prevodu.

Avber v zgodovini.

Vas Avber na Krasu se omenja v zgodovini že l. 1211. Tisto leto sta Albrecht in Absalon, Adlerjeva sinova iz Ogleja, prodala Enuvardu iz Svibnega vas Avber za 131 oglejskih mark. V nemško spisani listini stoji zapisano »das dorff Alber am Karst«.

Odkod ime »Pertolt«.

V srednjem veku je bilo po naših krajih od sile veliko priimka »Berchtold« (Perhtoldus in podobne oblike). V neki znameniti listini iz l. 1202. je med Tržačani tudi »Pertolt«. Opravičeno se torej sodi, da je priimek Pertolt izpeljan iz Berchtold.

Dr. Ivan Tavčar:

Cvetje v jeseni.

(Dalje.)

Pri hlevu ob zidu je slonela lestva, lehká in pripravna. Tiho in previdno sem jo zanesel k hiši ter prislonil k opaženemu okencu pri izbi, kjer sta spali Meta in Liza. Prezrl pa sem pri tem, da je izba imela dve okni.

Ve se smejete, častite prijateljice, ali vendar je resnica, da ima vasovanje na kmetih veliko poezije v sebi. Pri tem pa ni treba misliti na kaj nedovoljenega. Ali v pozni noči, ko je vse tiho, ko tiči nekaka čarobna tajnost v krajini in v zraku nad njo, govoriti s svojim dekletom in govoriti o ljubezni, to je poezija! To je prava poezija, ki dosti več velja nego tisti plesi, na katerih gosposki fantiči vašim deklicam, ki se pehajo v prepo-

tenih oblekah, govoričijo o ljubezni! In Bog mi je priča, da največkrat v neslanih frazah, ki ne prihajajo iz sreč! Pri vas je vse narejeno, pri nas na kmetih pa gospoduje priroda, ki je resnična mati resnične poezije!

Po lestvi sem splezal do okna in lehkó potrkal na steklo. »Meta, a spiš?«

Zopet pokličem. Prav počasi se je odpiralo. Pri luninem svitu se mi je prikazala. Bila je rdeča ko piruh o veliki noči. Ko pa je vzela roko od okna, se je ta močno tresla. Tesno se je bila zavila v »dolgo ruto« — sedaj ji pravite »ogrinjalka«. Ker je imela spuščene kite, ji je bil obrazek čisto izpremenjen, pa vzlic temu jo je obdajala čudna krasota.

Vzdihnila je:

»Moj Bog, čemu si prišel? Kaj počne mati.«

Kakor vidite, me je poizkušala od-

sloviti. Pričem zatorej tudi vzdihovati:

»Spati ne morem, ker vem, da si name huda.«

Nekaj se je obotavljala: »Saj sam veš, da nisem.«

»Čemu si pa bila?«

»S tem Katretom govoriš — z vsako drugo bi smel.«

Zdelo se mi je, da se ji hoče storiti miło. Nato sem vprašal:

»Ali mi daš roko, da res nisi več huda?«

»Dam ti jo.«

Izpod dolge rute je izvila roko, ki se je še vedno tresla. Doteknil sem se mehkih prstov in sem hotel napraviti majhen izprehodek po tej žamestovi koži. Pa me je kaj spretno s svojo levico spodila z bele stezice! »Lehkó noč!«

»Lehkó noč!«

Ko sem po lestvi splezal do zemlje, se je prikazal iz sence pri hiši hlapec

Kaj nam z dežele pišejo?

Iz Vipavske doline.

Ajdovščina—Šturje. — Pred leti so zgradili v Šturjah vodovod, ki je stal mnogo denarja. Vodovod je prevzel v upravo konzorcij zasebnikov. Sedaj je pa prevzel upravo konzorcija g. obč. načelnik. Ker se je poprej govorilo, da bo vodovod v par letih plačan, bi želeli odjemalci vode vedeti, kako je s to zadevo. — Govori se tudi, da bodo v Šturjah posipali trg in iz trga vodeče ceste. Da je res zelo potrebno, dokazuje most na trgu, ki je v nevarnosti, da se poruši. Po navadi so ob takih prilikah tudi kanale odprli, ker so res zelo potrebni očiščenja. — Predilnica v Ajdovščini še zelo dobro obratuje. To se zdi zelo čudno delavcem, da tako dolgo traja osemnopolurni, oziroma deveturni delavnik, ker je bilo pisano, da se bo delalo čez osem ur samo toliko časa, dokler se ne dopolni tisto, kar se je premalo naredilo pozimi. Delavci gredo zjutraj na delo že ob štiri in pol. Zvečer se dela do enajstih. Ker delajo v tovarni po veliki večini ženske in otroci od štirinajstih let naprej, je razumljivo, da je enajsta ura zvečer za ženske, ozir. otroke malo prepozna. Marsikatera je oddaljena eno do poldruge ure od tovarne. Je prej ena ura po polnoči, preden pride domov.

Osek. — (Roparji v farovžu.) Dne 29. maja ob dveh zjutraj sta dva rogovnjača po lestvi priplezala v prvo nadstropje, odprla brezšumno okna in stopila v sobo, kjer spi g. vikar. Dasiravno se je vse vršilo zelo tiho, vendar se je g. vikar zbudil in vprašal: »Kdo je?« Zasvetila se je v rokah enega roparja električna žepna svetilka, eden je pa zamomljal: »Silenzio« (mir). G. vikar pa je začel na ves glas vpiti: »Halo — tatjel!« Ropar je začel streljati z revolverjem in padla sta dva strela, eden je zadel v steno nad

posteljo, kjer je krogla ostala v zidu, drugi bi pa bil gotovo zadel g. vikarja, če ne bi krogla zadela ob kraj vrat in je zgubila svojo moč, tako da so jo pozneje našli sredi sobe na tleh. Ker je streljanje in vpitje zbudilo sosede, sta roparja z neznansko hitrico po isti poti, ko sta došla, zbežala skozi vrt v svetlo noč. Tretji, ki je stal na straži pri vhodnih vratih, jo je tudi hitro odkuril skozi vas. Obuti so bili v copate, oziroma so bili bos; radi tega je razumljivo njihovo tiho delovanje. Pri begu je en ropar zgubil električno svetilko in čez dan so našli krinko na travniku za farovžem. Karabinerji so baje že tičkom na sledi in menda so že enega osumljenca prijeli. Po vsej duhovnji pa gre en glas: Hvala Bogu, da se je vse tako srečno končalo, da je g. vikar utekel težki, smrtni nevarnosti!

Ravne nad Črničami. — Tužno so se glasili na binkoštni ponedeljek popoldne naši novi zvonovi. Peli so zadnji krščanski pozdrav svojemu botru Antonu Morelu, po domače Malnarju, ki je 83-leten šel v boljše življenje. Bil je dolgoleten cerkveni ključar ravske podružnice, pred vojno tudi vpliven občinski odbornik. — V Črnicah pa je Bog poklical k Sebi Janeza Slamiča. Naše sožalje!

Vipava. — Javno je treba povedati, da po vseh duhovnjah vipavske dekanije fantje kar tekmujejo, da pokažejo javno krščansko prepričanje v mladeniški kongregaciji Marijine družbe. Le pogumno naprej, značajev je treba!

Planina pri Vipavi. — Farni praznik sv. Kocijana smo letos praznovali z izredno slovesnostjo. Imeli smo celodnevno čiščenje in dekleška Marijina družba se je posvetila presv. Srcu Jezusovemu. Pred dnevi je južna Amerika izvabila dve dekleti iz naše srede. Sedaj je ženski spol na vrsti. Želimo, da bi se zdrave vrnile pod domači krov.

Slap pri Vipavi. — Dne 22. p. m. se je poslovil od nas radi rahlega zdravja preč. g. žup. I. Vadnjal. Vsi ga bomo pogrešali, ker je s svojo usmiljeno plemenitostjo vedno delal v korist vernikov. Vzljubili smo ga z vsem srcem in mu želimo, da bi v rojstem kraju kmalu okrevljal in se zopet vrnil med nas. Sedaj upravlja našo župnijo preč. g. žup. Pišot iz Planine.

Batuje. — Te dni je živahna kupčija s črešnjami. Kupcev je dosti, črešenj malo. — Naši južni Amerikanci so nas po večini pozabili. — 24 letna mladenka Perina Hrušica je po dolgem hiranju umrla za sušico. Mir blagi mladenki! Majhna deklica Danica Vetrih si je pa roko zlomila, ko je s črešnje padla. Ubogi starši, ki jih vedno zadene kaka nesreča.

Iz goriške okolice.

Šempeter. — Zadnji dan maja je umrl 65-letni vpokojeni uradnik Ivan Čučat. Bil je pobožen mož in desna roka župnikova pri poučevanju otrok v krščanskem nauku. — Dan poprej pa je prišla iz Neapolja žalostna vest, da je domačin vojak Nemec Danijel padel v vojašnici skozi okno in tje nadstropja in se pobil do smrti. Poveljstvo polka je pisмено izrazilo očetu in družini sožalje. Žalujoči družini tudi naše iskreno sožalje.

Št. Maver. — 24. aprila je bil za nas vesel dan. Sprejeli smo po domače, a pristrčno novega župnika. Zdaj ko smo dobili gospoda, se moramo potruditi še za cerkev in za lepo petje v njej. Malo dobre volje je treba, pa tudi to pojde. Morda bi kazalo nekim ženskam, ki so razsajale po vasi, dati malo pouka; pa pustimo!

Iz Istre.

Cezarji pri Kopru. — Odkar izhaja »Novi list«, se še nismo oglasili iz naše vasi. Po dolgi zimi smo vendar prišli do gorke pomladi. Krompir, naš glavni pridelek, kaže še precej dobro.

Danijel. Široka usta je odprl do ušes, se hinavsko smejal ter — položivši prst na omenjena široka usta — pograbil lestvo in jo brez vsakega šuma odnesel k steni pri hlevu. S svojim vedenjem mi je hotel Danijel razodeti, da se brez skrbi lahko zanesem na njegovo molčljivost.

Drugo jutro pri kosilu sem koj opazil, da ni ostal prigodek te noči tajen. Danijel je še vedno odpiral čeljusti, kakor jih odpira krokodil ob Nilu; Lizi pa ni hotel izginiti ne kak skrivnostni smeh z obraza, in Meta je ko v sanjah hodila okrog. Mater Barbo sem parkrat zasačil, kako me je tuintam prav pomenljivo pogledala. Ali molčalo je vse. Le oče Boštjan je, odločivši žlico, hladno izpregovoril: »Če že pametni ljudje pamet pod klop mečejo, ne vem, kaj bo potle!«

Ker je bila nedelja, nismo imeli dela. Sredi dopoldne sem prišel en-

krat mimo hleva, kjer sta Liza in Danijel napajala živino. Čul sem take razgovor:

Liza: »Kaj misliš, kaj bo iz tega?«

Danijel: »Kaj če biti, to ve vsak človek! Če je poštenje v njem, jo vzame. Vendar vidiš, kako je zmedel to ubogo žival.«

Liza: »Poštenje pri moških, to je ravno! Ali ga imaš ti kaj?«

Danijel: »Ti si pa star burovž, in čudno bi ne bilo, če bi se človek sčesal. Če kaj vem, bo pri Presečnikovih svatba, in plesali bomo, da bo groza! Ker ti to povem: Janez ima poštenje v sebi!«

Liza: »Počakajmo, le počakajmo, moški ste vsi nič prida!«

VII.

Čas je tekel in prišli smo globoko v kozoprsk. Žito je bilo omlačeno; zatorej smo mislili na drugo, kar je

preskrbeti dobremu gospodarju za vimo. Najprej steljo v hlev. Zopet smo morali vzeti koso v roke, tisto kratko, široko koso, s katero se klesti resje in druga goščav po gozdu. Neprijetno delo: kosišče ti je prekratko in kosir tudi vedno odnehava, da ga moraš neprestano nabijati, ker bi ti drugače kosa odletela.

Tudi listje smo grabili, in to je že lažje delo. Grabijo moški in ženske, zatorej je obilo govorice, obilo največkrat prav slabo oblečenih kmetiških dovtipov. Grabljenje hitro teče, godbo pa ti delata lešnikarica in carovec, sedeča v bližini na smreki.

Da se bo pozimi kurilo, smo podrli v bregu pod Kalom deset starih bukev. K sekanju me niso pustili, ker pade drevo nerodno, če ni prav sekano; ako se pa nerodno postaviš, te lahko veje padajočega debla, če drugega ne, prav občutno opraskajo. Ko je ležala bukev na zemlji, sem jo pa s krivačem klestil

Sadje je skoro vse vničeno. Plesi so se v bližnjih vaseh že začeli. Mladina zapravlja težko prisluženi denar, za koristne liste pa ga nima. V nedeljo 12. maja smo pokopali posestnika Antona Vatojca; učakal je 69 let. Že leta 1920. ga je zadel mrtvoud. Bil je 25 let naš vaški načelnik in občinski odbornik v Kopru. S svojo vljudnostjo in dobrotljivostjo se je prikupil vsem. To je pokazal tudi pogreb, ki se ga je vdeležilo nad dvatisoč ljudi. Na grobu je pel dekanski zbor pod vodstvom g. Gregoriča. Lahka mu bodi zemlja, družini naše sožalje.

Plavje. — Zadnje dni maja smo nesli k zadnjemu počitku vrlo mater in soprogo Marijo Jamšekovo. Ljudi je bilo vse polno. Bog ji daj pokoja in naj tolaži moža in majhne otročiče!

Podbrežje pri Podgradu. — 1. junija ob treh popoldne je pretresel grozen tresk vso vas. Strela je udarila v skedenj posestnika Franca Vičiča. V hipu so bili hlev in seniki v plamenih. Živino so še o pravem času rešili. Škoda je velika in pomoč nujna.

Ricmanje. — Na binkoštni ponedeljek je prejelo prvič sv. zakrament 18 malčkov. Po maši jih je č. g. župnik Vranjac v farovžu pogostil z dobrim kofektom, pecivom in slaščicami. Imel je ob tej priliki tudi primerne govorčke. Vso čast g. župniku, ki se je tako potrudil, da so bili malčki nad vse zadovoljni.

Sv. birma je na vratih. Priporočamo staršem birmancev in botrom, naj bodo z oblekami in darovi skromni, tako da bodo v skladu z dohodki.

Dekani. — Bomo izgubili na ugledu, če bomo plesali! To povemo tistim zavednim fantom v godbenem krožku, ki jim drugi prigovarjajo, da je treba blagajno napolniti. Prav, da je prišel zadnjič tako potreben dež in je plesalce razgnal.

Iz reške doline.

Iz Vrem skozi Košano domov. — Ti streha orehova, a me je zeblo to zimo! Komaj zdaj sem se malo ogrel,

da morem zopet k svojim starim znancem na okoli. Vsem je bilo dolgčas, ker me niso toliko časa videli in nekateri so že molili za mojo dušo; no pa saj je bila potrebna, ker tudi ta bi mi kmalu v tej dolgi in strašni zimi zmrznila. Komaj sem jo otajal in k življenju spravil pri sv. misijonu v Vremah; to je dobro, da je bil zmeraj prostor, posebno na moški strani pri spovednici. Tako so mi rekli, da so nekateri Vremci še bolj mrzli na duši kot jaz. Kaj morem jaz pomagati, samo to rečem: Bog jih ogrej, kakor je mene in še marsikaterega zmrzljaka. Po misijonu sem šel skozi košansko faro zopet domov pod Nanos. Koliko novega sem videl in slišal med potjo! Na Čepnem pogorelci pridno zidajo nove hiše, pa tudi vodovod bodo napravili, da bodo pili sami in njihova živina, pa tudi ogenj bodo lažje »panali«, ako bi zopet začel gospodariti — kar Bog ne daj! V splošnem pa ljudje že sedaj jamrajo, da ne bo nič zrastlo, ker noče biti dežja in se suša pozna na njivah in kamenitih senozetih. Nekaj se mi ni zdelo prav in zato bom povedal, četudi bodo nekateri na me hudi, namreč to, da po javnih potih, ki vodijo k farni cerkvi, pred vsako gostilno balinajo s krogla mi in tako motijo še tiste ljudi, ki bi radi šli v cerkev; ena ženica se mi je prav potožila: Jože, skomandiraj no, da nam ne bodo krogel pod noge metali, ko gremo v cerkev! Veste, Košanci, to res ne gre, cesta mora biti prosta! — Šmarnice so imeli pa lepe v Košani. Oltar je bil ves v resničnih rožah, ne pa v takih iz papirja, samo to se mi je čudno zdelo, zakaj je bilo tako malo ljudi pri šmarnicah; žensk je bilo še nekaj, moških pa skoraj nič! Na Kalu sem ravno prav prišel na »oh-cet« Birtove Micke. Rečem Vam, da je bilo prav lepo! Ob 10. poroka s sv. mašo in ženin in nevesta sta tudi pristopila k sv. obhajilu. To je krščansko, le tako naredite vsi, ki hočete, da vam bo zakonski jarem sladak! Marsikaj sem še zvedel na Kalu in drugod, pa vam bom povedal drugikrat,

ker zdaj so me tako ostrašili, da bežim takoj domov. Veste, so tatovi tam okrog Košane, kradejo vole in konje in kar morejo te spake; zato se raje umaknem domov.

Jože iz Andola.

Strmca. — Človek bi mislil, da živimo v tem gorskem kotičku popolnoma od sveta pozabljeni, pa vendar ni tako. Oglarji, obmejna straža, davčni organi, deseti brat s kakšno »flašo«, vse to rado priteče v našo vas. Na binkoštni ponedeljek po običajnem romarskem shodu na Planinski gori so pa pridrveli v vas čudni gostje. Svojo izobrazbo je prodajala ta čedna družba tudi v Studenem v največje pohujšanje mladini!

Janeževo brdo. — O nas se ni še bralo v listih. Zima nas je preveč zametla. Lepi »Novi list« nas je pa otajal. Pri nas bo zdaj kmalu vse polno črešenj; tja do srede julija jih bomo imeli. Sploh kaže sadje prav lepo.

Iz idrijskega kotla

in okolice.

Novi grobovi. Dne 22. maja je preminul 66-letni Ivan Šinkovec, rud. v p. Vse življenje je bil značajan krščanski mož, izredno dober oče in splošno znan kot miren in blag človek. Družinama g. K. Trevna in Šinkovca iskreno sožalje.

Umrla je 78-letna Helena Bezeljak, rud. vdova. N. v m. p.

Ledine. — Kar smo združeni z idrijsko občino, naredimo dosti potov in tudi zamudimo na času. G. komisar pa nas kljub oddaljenosti večkrat obišče. Obljubil nam je, da bo dal popraviti poti, kar je deloma tudi že izvršil, za kar smo mu prav hvaležni. Zelo bi bila potrebna popravila tudi bližnjica z Razpotja v Špehovo grapo. Prosimo tudi to.

Vrsnik. — Dne 3. maja se je vračal poveljnik tuk. milice pozno zvečer iz Idrije. V strmi bližnjici se mu je spodrsnilo in pade! je v globok prepad. Revež si sam ni mogel pomagati in ta-

in obsekaval uspešneje od Danijela, ki je najrajši dosti govoril in malo delal.

Tako je tekkel čas, in že so lešniki dozorevali. Robčevina je postajala od dne do dne bolj rumena in če si vzeli iz nje sad, je bil sajast in rjav. Prihajala so pisma in nič več nisem mogel odlašati z odhodom. Hotel pa sem kot zavzet hribolazec še prej na Blegaš. Ta sicer ni kaj posebnega; če mu pa tičiš ravno ob vznožju, bi bila sramota, ko bi staremu prijatelju ne zlezal na plešasto glavo. Skoraj šest tednov sem že tičal na Jelovemu brdu in delo me je obsekavalo, kakor obseka tesar svoj hlod v smrekovemu gozdu; bil sem tenak in vitek, da sem lahko lazil po hribih.

Po večerji smo obsedeli še nekaj časa pri mizi. Povedal sem, da grem jutraj na Blegaš, češ, da že pet let nisem bil gori.

»Oh-šta,« se je oglasila Meta, »mati, ali grem lahko z njim?«

Mati ji je bila v vsakem oziru prva instanca. Odgovoril pa je oče Boštjan:

»Čemu boš hodila? Zate je prehuda pot; sicer pa tudi doma lahko dobiš kaj potrebnega dela.« Besedo »potrebne« je mož poudarjal s posebnim naglasom.

Meti se je povescila šobica in prav nič ni prijazno pogledala svojega roditelja. Nasproti dvema ženskama pa gospodar ni prodril, kar je samoobsebi umevno. Barba ni dolgo premišljevala:

»Čemu bi ne šla? S svojim človekom bo vendar še smela, če jo s sabo vzame. Kar šla bo!«

S tem je bila Boštjanu pravda izgubljena.

Drugo jutro ob osmih sva odšla. V svoji bisagi sem vzela nekaj s sabo, pa ne preveč. A ne smete misliti, da

sem nosil na nogah visoke nogavice ali pa kake bingljajoče hlačiце ob kolnih. Vse to se pred Presečnikovo hčerjo ni smelo nositi, ker je bilo grdo in smešno.

Hodila sva po lepih senošetih pod Koprivnikom, kjer raste mnogo leščevja. Tisto leto je bilo rodovitno, zategadelj ni čuda, da sva takoj krenila s pota ter lazila od grma do grma. Tekmovala sva, kateri dobi več lešnikov in kateri večjo kobuljico. Zmagala je Meta, ki je imela oko kakor veverica in tudi ne manjše spretnosti od veverice, če je bilo treba samca ali pa kobuljico upogniti z veje. Preko sila me je v vsakem oziru. Izteknila je kobuljico, ki je štela osem lešnikov. Žalibog, vmes sta bila dva slaba, katerih jedri sta bili gluhi!

»Ali bo mati vesela,« se je bahala Meta, »ko bo videla moje lešnike! To bo potresve o božiču!«

(Dalje.)

ko je na mestu zdihoval do $\frac{1}{2}$ 3 zjutraj, ko ga je končno zaslišal rudar Ivan Vehar. Ta je potem uredil, da so vsega ranjenega prepeljali k zdravniku.

Čekovnik. — Pred 14. dnevi so sekali v gozdu drevje, pri čemer je en vrh z vso silo udaril 25 letnega delavca Antona Majnika za tilnik. Fant je ostal ves dan v nezvesti, vendar kaže, da ne bo prehudih posledic.

Iz Brd.

Števerjan. — V soboto sta se poročila Bazilij Prinčič in Ernesta Klanjšček. Nevesta je bila ves čas po vojni najboljša sopranistinja pri cerkv. zboru. Novoporočencema želimo vse dobro!

Biljana. — (Zlata maša.) — Bliža se čas, ko bo naš nad vse priljubljeni preč. g. monsignor Kumar Ludovik, sedaj kanonik v Gorici, obhajal zlato mašo. — Iz dna duše želijo vsi njegovi farani, da bi to redko slovesnost obhajal pri nas v Biljani. Bil je med nami celih 34 let, krstil, učil in ko dobri pastir pasel izročene mu ovce. Upamo, da nam preč. g. mons. ne bo odrekel naše iskrene želje. Zlatomašniku pa kličemo: Bog Vas ohrani zdravega do srečnega svidenja v Biljani!

Dobrovo. — Pot iz Dobrovega do Oblanča popravljajo, toda težko bo po njej voziti, ker jo bodo nametali samo s špičastim kamenjem. — Imeli smo včasih kar 3 gostilne, nekatere krati tudi pet, sedaj pa nobene. Sliši se pa, da se mnogi za to obrt zanimajo in borijo. Prav bi bilo, da bi jo dobila stara krčmarica vdova.

Gradno. — 1. junija je prišel k nam častiti g. Ivan Kodrič, bivši kurat v Opatjem selu. Sprejem se je vršil nad vse slovesno. Sprejel ga je č. g. dekan Ivan Remeč za duhovnike, g. Franc Obljubek za občinarje, Koršič Karolina za Marijino družbo. Dal Bog, da bi ostal med nami v naši obširni duhovni mnogo let zdrav in vesel!

Iz tržaške okolice.

Prosek. — 24. maja smo pokopali finančnega nadzornika v pokoju Karla Nahtigala iz znane Nabergojeve hiše. Družini naše sožalje. — 14. julija bo č. g. Aleksander Milič od Briščikov daroval prvo sv. mašo. — Zadnji dan maja smo imeli izredno ljubko procesijo s kipom lavretanske Matere božje. — Procesija sv. Rešnjega telesa je bila nad vse slovesna. Vdeležil se je tudi oddelek vojaštva.

S Krasa.

Tomaj. — 26. maja 1929. ne bomo Tomajci nikoli pozabili. Ta dan je dobila naša sedaj tako lepa župna cerkev krasne orgle. Velike srebrne piščali prav lepo odsevajo od modrine na stropu. Točno ob 10. uri je imel naš g. župnik resen, pomemben govor o orglah kot cerkvenem instrumentu in risal njegov veliki pomen. Po blagoslovu so orgle prvič zadonele. Med slovesno sveto mašo je naš mladi, a že

zares dobro izvežbani pevski zbor lepo in navdušeno prepeval; še malo in bo prvovrsten. Popoldne pred blagoslovom je razlagal naš vneti g. župnik s prižnice mično in šegavo sestavo orgel in posamezne registre, kar je mojster Zitzmann kos za kosom na orglah proizvajal. Po blagoslovu nam je zapel g. Joško Bratuž, menjeva se s pevskim zborom, več lepih pristrčnih pesmic. Lepe so naše orgle, hvaležni smo zanje trdki Zitzmann. Ježek v Gorici in Bog poplačaj našemu gosp. župniku njegove nepopisne trude, žrtve in skrbi, ki jih je imel, dokler se mu ni delo posrečilo!

Merče (pri Sežani). — Pred kratkim je umrl 40-letni Janez Škrinjar. Pozabljen je bil od sveta, 28 let popolnoma slep in božjasten, tako da je zadnja leta padal kar po trikrat na dan. V teku zadnjega leta življenja so mu umrli ubožni, že priletni, dobri roditelji. Naraščajoča bolezen mu je zadnji čas omračila um. Rešila ga je božja poslanka.

Gorjansko. — V naši vasi je letos umrlo nič manj ko 20 oseb, to je skoro vsak teden ena oseba. Umrljivost je izredno velika. — Naša cerkev, ki je bila v času vojne opustošena, se počasi obnavlja. Lani smo dobili nov križev pot, letos se bo — kakor nam je povedal gospod kurat — popravil veliki oltar, postavil kip Srca Jezusovega in dobimo tudi nove orgle. — Naš cerkveni pevski zbor se je obnovil, petje je prav lepo, z vztrajnostjo bo še lepše. — Pozimi je pomrlo dosti žita, od trt še največ bele, zlahtne vrste.

Sežana. — 25. maja se je vršila pri tukajšnji preturi kazenska razprava proti čč. gg. Henrik Šoncu, župniku v Dutovljah, Albinu Kjudru, župniku v Tomaju, Josipu Glažarju, župniku v Sežani, Mihaelu Barbiču, dekanu v Povirju in proti g. Pavlu Šelovinu iz Sežane. Imenovani gospodje so bili obtoženi, da so delili knjige Goriške Mohorjeve družbe na javnem prostoru brez licence. Sodnik se je prepričal na podlagi izjave orožnika in prič, ki so jih predlagali obtoženci, da so obtoženci knjige izročili samo članom Gor. Mohorjeve družbe, in sicer v zasebnem stanovanju. Sodnik je izrekel oprostilno razsodbo, ker niso zagrešili kaznivega dejanja.

Povir. — Kakor smo že poročali, se bo v kratkem pričelo popraviljanje kaplanije. Naši vaščani pridno dovažajo apno, pesek ter druge zidarske potrebščine, za kar jim gre vsa čast! — Tudi naše farno pokopališče ne dela časti naši vasi. Križi in spomeniki leže vse vprek; kure in druga perotni na se sprehajajo po njem ko po gmajni. — V naši župniji smo imeli letos že 17 mrličev, večinoma otrok in starih ljudi. Mnogo vaščanov se je preselilo na tuje. — 17. maja se je pojavil na župnikovem vrtu prvi čebelni roj.

Rodik. — Tudi v cerkev smo napejlali električno razsvetljavo. Na praznik sv. Rešnjega telesa so prvič zapeli naši novi zvonovi. Zahvaliti se moramo našemu dušnemu pastirju, ki se

je toliko trudil, da smo prišli spet do zvonov. To so vesele novice, zdaj pa še eno žalostno. Naša mladina pleše in pleše v nedeljo in praznik, v skednjih in sobah. Ko se naveliča skednja gre v hišo neke čvrste plesavke in tam drsa do jutranjih ur. Potem gre spat mesto na delo. Kam pridemo po tej poti?

Opatje selo. — Spremili smo k večjemu počitku vrlega mladeniča Alfonza Marušiča v 26. letu starosti. Bil je pri vseh zelo priljubljen; to je pričalo veliko pogrebcev na zadnji poti; tudi domača godba je lepo svirala žalostinke. Naj Ti bo lahka zemlja! Bratom in sestri naše sožalje!

Kobjeglava. — Lani ravno za birmo se je ubil večji zvon. Livarna Lapajna v Trstu ga je na lastne stroške prenila. V petek pred binkošti so zopet vsi zvonovi zapeli, da le ne bi tako pogosto k pogrebom. Od srede februarja do sv. Marka so 13 krat. Zadnjič so zvonili našemu mežnarju, ki je umrl po tridnevni bolezni v mladeniških letih.

Kačiče pri Divači. — Po 14. letih smo dobili nove zvonove. Mladina jih je lepo okrasila. Blagoslovitev je bila slovesna. Zapeli so tudi že k eni poroki.

Zgonik. — Veter neprestano pihlja in nam suši polje. Še bi bilo treba dežja. To nedeljo je res nekaj porosilo, a to je še premalo; že drugič pa je splašilo godce in jih zapodilo proti Gabrovici, kjer so basirali do večera. Godci godrnjajo, naša polja pa se dežja veselijo.

Iz Gor.

Lom Kanalski. — Letina kaže dobro. le trava je precej redka. Živimo v upih. — Donašanje pošte je postalo neredno, vajeni pa smo reda. — Iz mlekarne nam je bilo vkradenega 33 kg masla. Kdor bi izsledil tatu, dobi nagrado. V nedeljo 9. junija bomo obhajali cerkveni shod, ki je navadno dobro obiskan.

Trnovo. — Preteklo soboto smo imeli poroko. Vzela sta se Amalija Rjavec in Jakob Žižmond. — Obč. načelniku se moramo zahvaliti, ker je poskrbel za popravilo nekaterih poti. — V ponedeljek pa smo imeli veliko slovesnost. Prišel je že v nedeljo pod večer g. knezonadškof, ki je naslednji dan blagoslovil novi glavni oltar.

Plave. — 19. maja zjutraj se je prigodila na hribu Srnjak pri Plaveh velika nesreča. Pri pobiranju vojnega materijala se je granata raztreščila in smrtno ranila vzornega mladeniča, 21-letnega Cirila Boltarja iz Zagore, dva druga sta zadobila bolj lahke rane. Eden izmed teh se zdravi doma, druga dva sta bila prepeljana v občinsko bolnišnico v Gorico. Radi izkrevavitve je nesrečni mladenič že drugo jutro izdihnil blago dušo. Na splošno željo se je truplo blagopokojnika prepeljalo do Plavi. Od tu so ga hoteli njegovi tovariši sami prenesti do pokopališča v Desklah. Posebno je še ganil pogrebce pretresljivi govor gospoda Zimica, ki je sledil pesmi za-

lostinki. Z žalujočo družino kličemo: »Lahka ti bodi zemljica: predragi Ciril, na svidenje v boljši domovini!«

Deskle. — Že lani došle odškodninske zvonove (es¹, f¹, g¹) sem te dni preizkusil na povabilo preč. gosp. viz. karja Mežana. Zvonove je vlil zvonar Magni v Luki. Ko sem jih videl pri posvetitvi v nadškofijskem dvorcu, sem kar ostrmel: zvonovi so bili namazani menda z grafitom in povrhu še broncirani. Kaj takega nisem še videl, vprav bal sem se preizkušnje. G. vikar mi je pisal: naši zvonovi se luščijo ko kuščarji spomladi. Ko sem prišel na zvonik, je bilo luščenje že dovršeno, na zvonovih pa so se prikazale jamice in globeli, pokrite z rjo, znamenje, da topljena zvonovina ni bila dovolj očiščena žindre. Tak slab liv kvari tekočnost glasu; vzroka dovolj, da plačnik zvon zavrne.

Intonacija zvonila ni brezhibna; mala zvonova sta za osmino glasu prenizka, kar že prost sluh žaljivo občuti. Razmerje glasovne vsebine zvonov, harmonijskih glasov med seboj in z melodijskim (udarnim) glasom izkazuje marsikatero divergenco. Mali zvon je malodane septimni zvon; podkrilni glas ni oktava, ampak skoraj septima, kar tvori občutno di-

sonanco med alikvotnimi glasovi ter slabi moč celotnega glasu, zato je mali zvon le slabič proti velikima.

Obesitev kembljev je popolnoma ponesrečena. Zvonovi imajo v avbo vlit starinski polobroč ko ročni zvončki. Novodobni zvonovi imajo kembelj obešen na lahko zasukljivem železnem protu, idočem skozi avbo, korzeniko in jarem, na katerem je pritrjen z dvema vijakoma. V Desklah pa niha kembelj na železnem polobroču z usnjatim jermenom, ki se mora v doglednem času preguliti. Primitivna je zveza jermena z gorenjim koncem kemblja. To mesto je obloženo s celobutaro železnih plošč, in vendar je kembelj že parkrat izmuznil in padel iz zvoná.

Debelost kembljevih betic je normalna, podaljški kembljev nekoliko preobili, jarmi železni, ki so pa primerni za večje zvonove.

Kaj zdaj? Ali bo vlada zahtevala od zvonarja, da prelije zvonove? Če ne, se mora vsaj obesitev kembljev temeljito in racionalno urediti v izogib morebitne nevarnosti, da zleti danes ali jutri kak kembelj na glave ljudem.

Vrli Desklani naj se tolažijo s tem, da ima mnogo cerkva še slabše odškodninske zvonove. I. M—a.

Morski razbojniki.

Kitajski morski razbojniki so prava nadloga za mornarje. V petek so policijske ladje naletale na celo brodovje roparskih džunk (veliki kitajski čolni). Policija je poklicala na pomoč tri križarke in artilerijo. Medtem se je pa tudi piratov nabralo čez tisoč. Vnelo se je pravo klanje, na obeh straneh je dosti mrtvih, morskih razbojnikov par sto.

Najbogatejši človek Nemčije

je po podatkih, ki jih je zbral neki nemški pisatelj, bivši nemški cesar Viljem II. Po sporazumu, ki je bil sklenjen med Prusijo in prejšnjo vladarsko hišo Hohenzollern glede nekdanjih cesarskih posestev, poseduje Viljem II. za 500 milijonov mark, to je za več ko 2 milijardi ali 2000 milijonov lir samo zemljiških posestev. Odločno preveč. Bi mu bilo treba odvzeti!

Lepi potomci.

V Filadelfiji v Ameriki so prišli skupaj nekateri učenjaki, da bi pogruntali, kakšen bo človek v bodočnosti. Izrekli so, da bo imel daljše noge in krajše roke kot mi. Bo lepši kot mi, a bolj nežen. Možganov bo imel dosti več. Niso pa povedali ali bo tudi bolj pameten.

Gospod Aldo.

Gospodična Anica Almirante iz Bolonje je vložila na sodišče prošnjo, naj jo priznajo za — moža. Kar kratkomalo mož hoče biti, se klicati Aldo in tudi iti k vojakom. Zdravniki so izjavili, da je vsled neke operacije postal moški, a ne prav popolnoma. Vsekakor težko vprašanje za gospode sodnike.

Pogoj.

Tone stanuje v hiši svojega prijatelja Franceta.

»Čuješ,« pravi Tone svoji ženi, »France nam popravi stanovanje.« — »Na svoje stroške.« — »Na svoje.« — »Pa si mu povedal, da peč slabo vleče.« — »Je že ukazal zidarju, naj jo popravi.« — »V najini spalnici je treba novega poda.« — »Dene novega.« — »Kaj pa vlaga v kuhinji.« — »Je obljubil tudi nov omet.« — »Pa kadar dežuje, veš, da teče skozi streho?« — »Tudi streho bo prekril, je obljubil.« — »Ja, pa saj tudi ni več mogoče, da bi še prebivali v tej luknji; če se ne bi lotil popravila, ne ostanem en dan več v tej smrdljivi bajti. Toda je res, da bo vse to popravil ali si le pregloboko pogledal v kozarec pri »Šepavem zajcu?«

»Vse bo dal napraviti, a je en pogoj.«

— ??

»Celo leto ti ne smem kupiti ne nove obleke, ne novega klobuka. Pravi, da potem hoče biti še njegova žena tako oblečena. Pod tem pogojem pa da bi bil še na dobičku.« —

»No, Tone, hm, saj tako potreba pa še ni popravljati pri nas. Stanovanje je še čisto lepo in v redu.«

Kaj se sliši po svetu.

Trmoglava Pepca.

V Nevjorku je živel 18-letna Pepca s svojo bogato mamo. Pepca je bila razvajen deklič, ker ji ni ničesar manjkalo. Trmoglava pa tudi. Ko je zrasla čez ušesa, jo je zvečer kar zmanjkalo z doma. Skrbna mama jo je začela krotiti, pa malo prepozno. Ukazala ji je biti zvečer ob desetih doma, nič več se pudrati in nositi dolga krila. Pepca se pa ni hotela udati. Ker jo je mati vedno karala, jo je potegnila od doma k sestrični, ki je imela smisla za Pepčine moderne nazorre. Mati je šla k sodniku, naj ukroti trmasto Pepco. A glejte, sodnik je razsodil, da ima Pepca pravico živeti po svoji pameti. Ramsodba se je raznesla po celi Ameriki in baje je tisti sodnik, branilec modernih deklet, prejel že več... ženitnih ponudb.

Moda jo tare.

Afganistanski kralj Aman Ullah je že drugič moral zbežati iz svojega kraljestva, ker se je zameril starovernim rodovom s svojimi novotarijami. Nastanil se je za enkrat v angleškem Bombayu v Indiji. Komaj je kraljica izstopila v hotelu, je že dala poklicati evropskega brivca, naj njo in dvorjanke po modi ostriže. Drugih važnejših skrbi za enkrat ni imela.

Dober tek!

Svinjske repke in ptičja gnezda je kitajska gospoda za predjužnik. Tudi svilode radi pojedjo, potem ko so nitke odvili. V želodce romajo tudi kamele, osli in mule, ko so odslužile svojo dobo kot tovarna živina. Pridna kitajska gospodinja, ki hoče družini postreči za velike praznike, nabere tiste hrošče, ki lazijo po — —. Jegulja je

japonska narodna jed, pa ne kuhana, marveč na pol surova. Prebivalci Kamčatke, polotoka v vzhodni Aziji, so pa vsi neumni na mladiče jelenov, ki jih izrežejo iz telesa samice. Pritlikavec v belgijskem Kongu v osrednji Afriki se pa vragu zapiše za krožnik belih mravelj; kaj pa še, ko dobi kos surovega slonovega mesa! Sv. Janeza posnemajo na otoku Madagaskarju, kjer jedo posušene kobilice. Indijancu v Mehiki pa ne kaži močeradov; ti ga brž poje in si vse prste obližne.

Če pa Kitajcu poveš, da mi jemo sveža jajca, mu bo želodec obrnilo. On jih raje ima gnila, pa mu nobenega čistila na to ni treba.

Habsburški zaklad.

V Maroku je policija prijela neznanca, ki je skrivoma prodajal neke mu zlatarju diamante in biserne ovratnice. Dognali so, da je bil zaklad v vrednosti šestih milijonov lir ukraden iz habsburškega dvora na Dunaju.

Svetopisemska tekma.

Ni je menda več stvari na svetu, v kateri bi ljudje ne tekmovali: plešejo za stavo, jedo za stavo, se kosajo, kdo bo več časa tolkel po klavirju. V mestu Taranto v Ameriki so pa razpisali stavo, kdo bo hitreje v enem dušku prebral od začetka do konca — sv. pismo.

Plavajoča univerza.

Amerikanci imajo tudi plavajočo visoko šolo. Učenci in profesorji plavejo kar zmeraj po morju v veliki ladji. Sredi oceana imajo predavanja in delajo v laboratorijih, ko pridejo k obrežju pa proučujejo narode in zemljo. Univerza ima tudi pravico javnosti.

O slovstvu in umetnosti.

Fridtjof Nansen: V noči in ledu.

Priredil Fran Albrecht. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1928. Str. 108.

Nansen popisuje v tej knjigi svoje prodiranje proti severnemu tečaju v l. 1893. do 1896. Na svoji ladji »Fram« je prišel precej visoko na sever. Nekaj poti je v družbi s tovarišem Johansenom naredil tudi peš. Ladjo sta zapustila v marcu 1895. na 84. stopinji sev. širine. Dospela sta preko 86. stopinje, nakar sta se v začetku aprila 1895. morala radi neprehodnega ledu vrniti. Prezimila sta v ledu in snegu in v juniju 1896. naletela na zemlji Franca Jožefa na Angleže. Kmalu za njima je prispela tudi ladja »Fram«. Po triletni odsotnosti so se zdravi in srečni vrnili. — Albrecht je Nansenovo knjigo, ki je v izvirniku mnogo obširnejša, priredil za Slovence. Knjiga je izvrstno čtivo za odraslo mladino. a. k.

Manica Komanova: Prisega o polnoči.

Igra v štirih dejanjih. Ljubljana, 1929. Učiteljska tiskarna. Str. 80.

Franjo Lovšin: Veseli pastirčki.

Ljubljana, 1928. Samozaložba. Str. 38.

Ilka Vaštetova-Burgerjeva:

Umirajoče duše.

Ljubljana 1929. Založila tiskovna zadruga ko 23. zvezek knjižnice »Prosveti in zabavi«. Na 220 straneh popisuje pisateljica življenje ljubljanskih umetniških krogov v baročni dobi (l. 1702.—1756.). Opazi se, da je zgodovinsko ozadje pomanjkljivo podano. Zgodba sama, ki je za spoznanje preveč razvlečena, se pa prijetno bere.

Z Goršetove razstave.

Pritok obiskovalcev na razstavo našega mladega umetnika Goršeta je bil tako velik, da si je moral izposlo-

vati dovoljenje za enodnevno podaljšanje razstave. Čez tri tisoč ljudi si je prišlo ogledat kipe in risbe, kar je za Gorico zelo mnogo.

Največje izloženo delo je bilo »Materinstvo«, velik relief v lesu. Pri tem krasnem delu se še zelo pozna vpliv slavnega kiparja Meštrovića, katerega učenec je bil Gorše. Na drugih delih pa opazimo, da se je začel Gorše od te smeri oddaljevati in da postaja vedno bolj samosvoj. Prekrasna so njegova dela: »Žrtev«, »Plesalka« in »Čitajoča žena«. Pri zadnjem delu in pa pri »Pijancih«, ki jih je dovršil Gorše v zadnjih mesecih, ne najdemo nobenega sledu več o vplivu Meštrovića; tu je mladi umetnik popolnoma sam svoj. Razen omenjenih del je bilo na razstavi še veliko drugih, ki so ljudem zelo ugajala, na primer: »Devštvo«, »Maske«, večje število portretov in mične otroške skupine v lesu. Razstavljenih je bilo tudi večje število lepih risb (štirje evangelisti) in skic.

Našemu mlademu umetniku iz srca čestitamo!

Objava.

Vodstvo zavoda šolskih sester v Tomaju javlja bivšim svojim gojenkam gospodinjskih tečajev, da namerava prirediti v dneh 17., 18. in 19. junija t. l. dopolnilni tridnevni tečaj za vkuhavanje sadja in zelenjave. Gojenke, ki bi se rade vdeležile, naj se nemudoma javijo. Sprejeli bomo le enkrat samo 12 gojenk. Pojasnila se pošiljajo po pošti, če se priloži znamka.

1. Jajec za 105 milijonov lir; 2. sira za 442 milijonov lir; 3. sadja in sadnih konzerv za 903 milijone lir; 4. pomaranč in limonov za 487 milijonov lir; 5. zelenjave sveže in pripravljene za 172 milijonov lir; 6. riža za 279 milijonov lir; 7. testenin za 32 milijonov lir; 8. krompirja za 147 milijonov lir; 9. paradižnične konzerve za 246 milijonov lir; 10. vina za 162 milijonov lir; 11. oljnatih pogač in olja za 184 milijonov lir; 12. obleke, svile in oblačilnega blaga za 5335 milijonov lir; 13. živega srebra za 118 milijonov lir; 14. avtomobilov za 323 milijonov lir; 15. marmorja za 266 milijonov lir; 16. žvepla za 103 milijone lir; 17. rastlinskih izvlečkov (kislin in rastlinskih soli, čreslovine) za 260 milijonov lir; 18. gumastih obrobočev in cevi za 223 milijonov L; 19. klobukov za 300 mil. lir; 20. gumbov za 72 milijonov lir; 21. drugih predmetov za 3800 milijonov lir.

V celoti je znašal lanski izvoz iz Italije 14.527 milijonov lir. Če odštejemo izvoz od skupnega uvoza, dobimo razliko 7.513 milijonov lir, kar pomeni, da je lansko leto Italija uvozila za sedem milijard in pol več blaga, kot izvozila, več kupila kot prodala.

Kako krije Italija razliko 7 in pol milijard, da dežela lahko živi, opišemo v eni prihodnjih števil. Že danes pa lahko namignemo, da sta najvažnejša vira dohodkov, s katerimi se krije razlika, tujski promet in denarne pošiljke izseljencev.

Kaj nam povejo zgornje številke?

Predvsem nam številke povejo, da pridela Italija premalo hrane, to je kruha in mesa, za svoje prebivalstvo. Na drugi strani je Italija bogata na sadju, vinu in zelenjavi. Da bi se država rešila glede hrane odvisnosti od inozemstva, je začela vlada žitno bitko, ki ji donša v zadnjih letih vidne uspehe. Srednji pridelek pšenice se je dvignil od 10 q na skoraj 13 q na ha. Potrebno je dvigniti pridelek na 16 q, torej še za nadaljnje 3 q in doma bo dovolj kruha za vse prebivalstvo.

Glede prirodnega bogastva nam pravijo številke, da je v Italiji mnogo žvepla, živega srebra, kamnolomov marmorja, zelo malo pa premoga, železa in drugih kovin (razen cinka) ter malo mineralnih olj (petroleja in bencina). Ker je v Italiji malo premoga in zelo malo petroleja (bencina) skuša država izrabiti beli premog, to je vodne sile. V tem oziru je napravila Italija v zadnjih letih naravnost veličanske korake.

Številke nam nadalje povedo, da je v Italiji zelo dobro razvita oblačilna industrija, kamor spadajo tudi gumbi in klobuki, enako tudi avtomobilna industrija in industrija jedilnih konzerv. Velika svota, katero mora Italija dati za stroje in strojne dele, pa nam pove, da je strojna industrija malo razvita. V tem oziru dela izjemo ladjedelniška industrija, ki cvete predvsem v Julijski krajini in pa ob severni obali Tirenskega morja (Genova).

Italijanska zunanja trgovina.

Danes ni na svetu države, ki bi krila vse svoje potrebe v lastni zemlji ali porabila doma sama vse domače pridelke in izdelke. Marsikaj je treba kupiti v tujih državah, v inozemstvu, kamor mora najti pot tudi domači pridelek in izdelek.

Države z razvito industrijo uvažajo iz inozemstva predvsem hrano, izvažajo, to je, prodajajo pa industrijske izdelke. Pri državah s slabo razvito industrijo in razvitim poljedelstvom so navadno razmere ravno nasprotno. Vmesnih oblik je več.

Tako vmesno obliko predstavlja tudi Italija, kar nam pojasnijo naslednje številke, ki se nanašajo na leto 1928., to je leto, ki se je začelo 1. januarja in končalo 31. decembra 1928. Sledeče številke so čiste, to se pravi, da predstavljajo čist uvoz ali izvoz. Da bodo bralci to razumeli, podajamo en primer: V letu 1918. je bilo v Italijo uvoženih avtomobilov za 87 milijonov lir, izvoženih pa za 410 milijonov lir. Razlika v znesku 323 milijonov je vnesena pod čisti izvoz.

Kaj Italija kupuje v inozemstvu?

V zgoraj omenjeni dobi je Italija uvozila, to je, kupila v inozemstvu: 1. Živine za 303 milijone lir; 2. prešičev za 60 milijonov lir; 3. svežega in zmrznjenega mesa za 143 milijonov lir; 4. rib svežih, suhih in v konzervah

za 401 milijonov lir; 5. sladkorja za 139 milijonov lir; 6. kave za 407 milijonov lir; 7. pšenice za 2952 milijonov lir; 8. koruze za 793 milijonov lir; 9. sočivja (fižol, grah itd.) za 27 milijonov L; 10. tobaka za 84 milijonov L; 11. oljnatih semen za 677 milijonov lir; 12. slanine in masti za 74 milijonov L; 13. drugih masti in olj za 194 milijonov L; 14. surovin za oblačilno stroko (volne, bombaža, svile itd.) za 3850 milijonov lir; 15. železa, jekla in ploč za 516 milijonov lir; 16. bakra za 476 milijonov lir; 17. aluminija in alum. izdelkov za 25 milijonov lir; 18. drugih kovin (svinec, kositer itd.) za 100 milijonov lir; 19. strojev in str. delov za 794 milijonov lir; 20. premoga za 1077 milijonov lir; 21. lesa za 595 milijonov lir; 22. petroleja, bencina in drugih olj za 747 milijonov lir; 23. umetnih gnojil in fosfatov za 223 milijonov lir; 24. kož in usnja ter usnjenih izdelkov za 548 milijonov lir; 25. gume za 205 milijonov lir; 26. drugih predmetov (ovsa, papirja, celuloze za papir, semen, cunj, slik, igrač in na stotine manjših predmetov) za 5542 milijonov lir.

V celoti je presegal lanski uvoz tujih držav v Italijo svoto 22.000.000.000

Kaj Italija prodaja v inozemstvo?

Uvozu stoji nasproti izvoz, to je, kar Italija prodaja v inozemstvo, v tuje države. L. 1928. je izvozila Italija:

Nove postave.

Hišni davek in vojna odškodnina.

Pod tem naslovom smo v drugi številki »Novega lista« poročali o možnosti, da bodo tudi hiše, ki so bile poškodovane in obnovljene na račun vojne odškodnine s pomočjo države, oproščene 25 let hišnega davka. Obljubili smo, da bomo o tem važnem vprašanju ponovno poročali, ko bo končno rešeno.

Danes lahko povemo, da je finančno ministrstvo to zadevo ugodno rešilo za vojne oškodovance.

Goriška finančna intendantca je namreč pred kratkim razglasila tole okrožnico:

»Z okrožnico 3. maja je finančno ministrstvo (glavno ravnateljstvo direktorijev davkov) odredilo, da so na podlagi kr. odloka od 8. marca 1923. št. 695, od 30. avgusta 1925. št. 1548 in zakona od 7. junija 1928. št. 1780, proste hišnega davka in doklad skozi 25 let vse nove vojnoškodninske stavbe, ki služijo za stanovanje, četudi se nahajajo v njih trgovine. Nove vojnoškodninske stavbe so oproščene 25 let hišnega davka, če so bile obnovljene po 5. juliju 1919. in če proglasi županstvo do 31. decembra 1935., da so za stanovanje ugodne.

Vojnoškodninske hiše so pa proste hišnega davka skozi 25 let, če so bile iznova zgrajene; če je bil samo del iznova zgrajen, je samo novi del oproščen hišnega davka skozi 25 let. Vojnoškodninske hiše pa, ki so bile samo popravljene, so proste hišnega davka na podlagi kr. odloka od 18. aprila 1920. št. 5580 samo 5 let.

V bodoče davkarje ne smejo vpisavati v davčne sezname hišnih dohodkov, ki imajo pravico do 25-letne oprostitve, dokler ne preteče 25 let.

Razni vojni oškodovanci so pa že sklenili za svoje vojnoškodninske hiše z davkarijo davčni konkordat in so se zadovoljili s petletno oprostitvijo hišnega davka. Z davkarijo dogovorjeni (konkordirani) obdačljivi dohodek je bil tudi že vpisan v seznam davkoplačevalcev in ti vojni oškodovanci so mogoče davek tudi že plačali. Imenovani vojni oškodovanci bi morali vložiti na davkarijo prošnjo za odpis hišnega davka, ki bi se pa mogla vpoštevati samo od dneva, ko je bila predložena ali pa od 1. januarja 1929. dalje, če bi bila prošnja za odpis davka vložena tekom treh mesecev po razglasenju davčnih seznamov. Ti davkoplačevalci bi bili oškodovani za davčni znesek, ki so ga že plačali, ker bi bili morali biti prosti hišnega davka skozi 25 let od dneva, ko je županstvo proglasilo njihovo hišo ugodno za stanovanje in ne samo od dneva, ko je bila njihova prošnja za odpis davka predložena.

Zaradi pravičnosti je ministrstvo odredilo, da se dovoli 25-letna oprostitve od hišnega davka tudi vojnim oškodovancem-davkoplačevalcem, ki so že sklenili davčni konkordat in

morebiti tudi davek že več časa plačujejo.

Da se pa prepreči v teh slučajih povračevanje že plačanega davka in gotov nered, ki bi nastal v občinskih in deželnih proračunih zaradi povračevanja hišnih doklad, je ministrstvo odredilo tole: davkarje naj uradno črtajo iz davčnih seznamov za leto 1930. vse hišne obdačljive dohodke, ki imajo pravico do 25-letne oprostitve; 25-letna oprostitve prične s 1. januarjem 1930., pri čemer je treba pa vpoštevati dobo, ko je bila hiša oproščena hišnega davka. Izključeno pa je vsako povračevanje že plačanega davka in doklad.

Tako se glasi okrožnica finančne intendantce.

K okrožnici pripominjamo naslednje:

a) vojnim oškodovancem ni treba vlagati posebnih prošenj za odpis hišnega davka; davkarje bodo vse potrebno delo same izvršile;

b) posebno pa opozarjamo vojne oškodovance, da morajo na občinskem uradu od 1. do 15. januarja 1930. dobro pregledati davčne sezname za leto 1930.

Če bi davkarja po pomoti vpisala v davčni seznam tudi dohodek nove vojnoškodninske hiše ali pa novega dela vojnoškodninske hiše, mora prizadeti do 15. aprila 1930. vložiti proti vpisu v davčni seznam za leto 1930. rekurz na okrajno komisijo za direktne davke. (Commissione mandamentale delle Imposte dirette.)

Čiščenje dimnikov.

Iz raznih občin nam poročajo, da morajo plačevati občinskemu dimnikarju po par lir, četudi so dimnike sami očistili. Ker ima občina pravico izdati policijski pravilnik, kjer je urejena tudi tarifa za dimnikarje, oglejte si na občinskem uradu veljavne predpise.

O mlinih.

Od raznih strani nas vprašujejo kmečki posestniki, kaj naj ukrenejo, ker jim je prefektura zapečatila mline.

Svoj čas je slovensko časopisje že razložilo zakon od 12. avgusta 1927. št. 1580, ki je uredil mlinarsko obrt. Imenovani zakon je predvsem zahteval, da morajo posestniki mlinov do 9. novembra 1927. napraviti na pristojno prefekturo prošnjo za licenco.

Prefektura je sedaj najbrže zapečatila mline vsem posestnikom, ki niso zaprosili za mlinarsko licenco. Prizadeti naj vložijo na prefekturo prošnjo za licenco na kolekovanem papirju za 2 liri, če hoče še nadalje mleti v svojem mlinu. Dokler se njegova prošnja za licenco ne reši, ne sme mleti. V prošnji je treba povedati, kaj se melje v mlinu, in ji priložiti opis mlina. Za licenco je treba plačati posebno pristojbino. Licenco je treba tudi vsako leto obnoviti.

Posestniki podeželskih mlinov morajo plačati 165 lir pristojbine, če zamorejo zmleti več ko 10 kvintalov žita

na dan; če zmeljejo manj, morajo plačati za pristojbino 110 lir. Za vsakoletno obnovitev licence je treba plačati v prvem slučaju 150 lir, v drugem slučaju pa 100 lir. Prošnji je treba priložiti tudi potrdilo registerskega urada, da je bila plačana predpisana licenca.

Šolski vestnik.

Prilavljalna šola za praktične poklice — (Scuola di avviamento al lavoro). Tako se imenuje nova šola, ki bo s prihodnjim šolskim letom 1929/30. vpeljana mesto dosedanje dopolnilne šole (scuola complementare), in ki bo ko ta trajala 3 leta. Ta novi tip šole je velikega pomena za ono mladino, ki ne namerava obiskovati srednjih šol (gimnazije, realke, učiteljske) in se pozneje posvetiti višji izobrazbi, ampak se hoče po dovršenju šolske obveznosti oprijeti *praktičnih poklicev*, predvsem *obrtni, trgovine in kmetijstva*. Učenec, ki dovrši z dobrim uspehom 5. razred *ljudske šole*, bo sprejet brez vsakega izpita v I. razred pripravljalne šole. V prvih dveh razredih prejmejo dijaki splošno naobrazbo, v III. letu pa posebno strokovno za bodoči poklic. III. razred bo zato imel 3 posebne oddelke: *kmetijski, obrtni in trgovski*. Tako bo učenec z dovršenim 14. letom lahko zapustil šolo in se posvetil izbranemu poklicu. Starši, ki nimajo zadostnih sredstev za šolanje otrok, pa tudi učenci, ki nimajo posebnega veselja za študij, bodo z veseljem pozdravili to novo ustanovljeno šolo, ki bo nudila učencem mnogo več praktičnega pouka nego dosednji dopolnilni razredi ljudske šole, oziroma komplementarna šola. Dijakom pa, ki le količkaj premorejo in si želijo obsežnejše strokovne izobrazbe, je dana možnost, da vstopijo po dovršenem II. razredu pripravljalne šole v I. letnik *kmetijske, obrtne ali trgovske šole*, po končanem II. letniku imenovanih treh šol pa v I. letnik odgovarjajočega zavoda (istituto), na katerem traja pouk 4 leta. Nadarjen dijak, ki ima le količkaj sredstev za učenje, se bo torej po 8 letih študija (2 leti na pripravljalni šoli, 2 leti na strokovni šoli in 4 leta na strokovnem zavodu) povzpел do primerne strokovne naobrazbe, ki je dandanes toliko cenjena in potrebna.

Kaj pa oni učenci, ki niso dovršili 5 razredov *ljudske šole*, a so izpolnili 10. leto, morejo li vstopiti v I. razred pripravljalne šole? Da, toda s sprejemnimi izpiti, ki se bodo vršili v dveh rokih: po 20. juniju in v 2. polovici septembra. Ta drugi rok pride v poštev zlasti za one pridne desetletne učence, ki bodo v tekočem juniju z dobrim uspehom dovršili 4. razred *ljudske šole* in ki bi hoteli vporabiti počitnice za pripravo na izpite. *Izpiti bodo iz sledečih predmetov*: 1. narekovanje (diktat) kratkega in lahkega odstavka modernega pisatelja; 2. prosta naloga, vzeta iz otroškega življenja; 3. gladko čitanje kratkega odlomka, ki ga izbere izpraševalna komisija, nato pripovedovanje istega in slovniška razlaga; 4. usten izpit iz zgodovine in zemljepisa (v kolikor se jemlje ta dva predmeta v ljudski šoli); 5. usten izpit iz računstva (v kolikor se vzame v ljudski šoli).

Kdor je že pripravljen za izpite, ki se začnejo 21. junija t. l., naj pošlje do 10. junija na ravnateljstvo pripravljalne šole v Gorici (Direzione della R. Scuola di avviamento al lavoro, Gorizia) prošnjo na kolekovanem papirju za 2 L. Prošnji, ki mora biti podpisana

od očeta, oziroma njegovega postavnega namestnika, je treba priložiti samo 2 priloge:

1. krstni list in
2. spričevalo o cepljenju koz.

Za sprejemne izpite ni predpisana nobena pristojbina (taksa).

H koncu moramo omeniti še eno možnost, ki jo nudi ta šola, Kdor dovrši III. razred pri-

pravljalne šole za praktične poklice in bi nato rad vstopil na realko ali na učiteljsko, se mora podvreči dodatnemu izpitu iz italijanščine in latinščine, na kar ga sprejmejo v IV. razred nižjega tehničnega zavoda (realke), oziroma v IV. razred učiteljske. S tem smo povedali vse, kar zadeva to novo šolo, ki se bo otvorila prihodnje šolsko leto.

VABILO

na XVII redni občni zbor KMEČKE POSOJILNICE V PLISKOVICI, ki se bo vršil dne 16. jun. ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Prečitanje reviz. poročila.
4. Odobritev rač. zaključka za leto 1928.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Občni zbor Sirotišča

sv. Družine bo dne 13. junija ob 10. uri predpoldne v zavodu z navadnim dnevnim redom.

Tržni pregled.

Žita in moka: V članciču »Carina na pšenico povišana« v 10. številki »Novega lista« smo pisali, da ponujajo v Ameriki kvintal pšenice po 70 lir. Tako nizka cena vpliva na celotni trg in v Evropi so najhujše udarjene Jugoslavija, Madžarska in Romunija, deloma tudi Bolgarija, ki pšenico navadno izvažajo. V Jugoslaviji je danes pšenica bolj poceni ko koruza. Ostale evropske države kupujejo pšenico ali je vsaj ne izvažajo. Velika Rusija, ki je pred vojno izvozila letno nad 100 milijonov kvintalov pšenice, je mora letos kupiti nad 5 milijonov kvintalov.

Nizke cene pšenici na svetovnem trgu ne vplivajo na italijanski trg, ki je sedaj zavarovan s povišano uvozno carino. Zato so cene v Italiji precej stalne, to se pravi, da ne padajo in ne rastejo. Cene za 100 kg pa so sledeče:

pšenica mehka	128 do 135 lir
pšenica trda za testenine	137 do 145 lir
koruza	100 do 102 lir
rž okoli	115 lir
ječmen	120 lir
oves	105 do 110 lir
fižol galicijski	265 lir
moka: št. 1	180 lir
št. 0	190 lir
št. 00	210 lir
koruzna	113 do 115 lir

Živina: Stanje živinoreje v naši deželi je slabo. Hlevi so precej prazni, ker so morali živinorejci radi lanske suše in sledečega pomanjkanja krme odprodati mnogo glav živine. Cena se je izdatno popravila, in sicer kupujejo mesarji v splošnem po 4 do 4.20 lir za kg žive teže; za rejo je živina nekoliko dražja, in sicer se vrti cena okoli 4.50 lir.

Teleta so po 4.60 do 5.30 za kg žive teže, mladi prešički po 100 do 120 lir za glavo.

Približno enake živinorejske razmere vladajo tudi širom cele ostale države; v splošnem je cena svežemu mesu povsod porastla. Isto velja tudi za sosedno Jugoslavijo, kjer je na vsakem semnju mnogo inozemskih, posebno italijanskih kupcev.

Krma: Seno je sicer nekoliko padlo v ceni, a se kljub temu še vedno vrti cena okoli 50 lir za kvintal, kar je posledica prej pičlega kot obilnega pridelka tekoče košnje.

Otrobi so po 75 do 80 lir, orehove tropine pa po 102 do 108 lir za kvintal.

Vino: Dobro vino je širom cele Italije visoko cenjeno; po nizki ceni gre le slabše vino, ki ni stanovito in ki ne bi vzdržalo hude vročine.

Domačega vina je v naši deželi zelo malo, zato so cene dobre, in sicer: istrski (Nadaljevanje na 13 strani.)

Zahvala.

Vemogočni je poklical k Sebi našega iskreno ljubljenega soproga in očeta

Franceta Furlanija

starega 59 let.

Zahvaljujemo se vlč. dušnemu pastirju g. drju Požarju Antonu, ker ga je velikokrat v njegovi trpljenja polni boleznini tolažil. Zahvaljujemo se vlč. g. župniku Albinu Kjudru iz Tomaja za mili zadnji pozdrav, katerega je ganjeno občutilo spremstvo dragega pokojnika. Zahvaljujemo se vlč. g. Soncu Henriku iz Dutovelj in novomašniku Aleksandru Miliču iz Briščikov pri Proseku. Zahvaljujemo se vsem čast. duhovnikom, ki so dragega spremljali na zadnji poti. Iskrena hvala pevcem za res ganljivo petje in vsem obilnim spremljevalcem za vdeležbo.

Dobri Bog naj poplača!

Skopo, dne 3. maja 1929.

Družina Furlani.

MALI OGLASI.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 lito. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedena posebna »šifra«, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku na katerem je navedena »šifra«.

CEMENT prima »Udine« ali »Isonzo«, cementne cevi in dimnike, štedilnike, mreže za ograje, traverze in razno železnino priporoča trgovina Repič v Ajdovščini.

DOMAČA VINA, namizna in sortirana, od daja po zmernih cenah Kmetijsko društvo v Vipavi.

KRONE, srebro in zlato, kakor tudi staro zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. *Moderna zlatarna*, Corso Verdi 13 (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

DRUŽINE, naročite si tudi na obroke znane steno knjigo »Naš svetovalec v boleznini in zdravju«. Pišite: Antonini, Nabrežina (Aurisina).

POHISTVO nudi širom naše dežele znane industrija pohištva, Stefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

KUPIM ali vzamem v najem priprosto, majhno hišico z dvoriščem. Ponudbe na upravništvo pod »2000«.

TROPINOVEC pristni, dobite vedno v vsaki množini pri »Zadružni žganjekuh« v Dornbergu.

NOVA ZALOGA pohištva, lastna delavnica v Solkanu. Sprejemam vsakovrstna naročila. G. Jug, Gorica, via Rastello 37.

UCENCA, krepkega, poštenih staršev, z nekaj prakse v trgovini z jestvinami, sprejme Simončič, trgovec, Opčine 64.

DOBRO IDOČO trgovino jestvin v Trstu prodam radi selitve. Naslov pri podupravi — Trst.

HIŠA Z GOSTILNO, garažo, hlev, shrambo z vsem pripadajočim, vrt, sadovnjak, travnik s 14 m² površine ob državni cesti, pripravna za vsako obrt se prodaja. Pojasnila daje Lj. vada—Ajdovščina.

FANT z dveletnim učenjem kovaške obrti se hoče še naprej izučiti; tudi v mestu. Naslov pri upravi.

PRODA SE zidana visokopritlična hiša s 4 sobami, kuhinjo, kletjo, skednjem, shrambo, sadnim vrtom, 2 parceli gozda in srenjske pravice v Boh. Bistrici, Gorenjsko. Vprašati na nalog: Franc Trojar, tov. uradnik, Jesenice — Sava, Gorenjsko, Jugoslavija.

URADNICO, zinožno slovenščine, italijanščine, mlado, priprosto ter zaupno, sprejme tvrdka na deželi v bližini mesta. Navesti priporočila in zahteve upravi »Novega lista« pod št. 245.

SPOSOBNEGA POTNIKA za province Gorica, Trst, Videm, išče velika tvornica za vsakemu kmetovalcu potrebne izdelke. Potrebno znanje slovenskega in italijanskega jezika. Pisati: Firma Wilhelm Bayer, Kufstein — Austria.

STANOVANJE z 2 ali 3 sobami v mestu ali v neposredni bližini mesta išče Gorše Franc, kipar, Gorica, viale XXIV maggio 8.

SLUŽKINJA, zmožna kuhanja, šivanja in sploh vseh kuhinjskih del išče službe pri kaki dobri družini. — Naslov pri upravi lista.

IŠČEM VAJENCA ali napol izučenega čevljarja. Dam hrano in stanovanje. — Trst, Rozzol in monte 1000.

NA OPČINAH se prodaja hiša s štirimi prostori. Naslov pri podupr. — Trst.

PROSTORI za trgovino jestvin ali pekarijo se oddajo v najem. — Trst, via Caprin 5, Botteghele.

KUPUJEMO cvetje arnike, lipovo, bezgovo, liste orehove, volčje črešnje, korenine akonita, encijana in druge dobro osušene trave. Naslov: Gorizia, Casella postale 78.

PRODAM 4 Albertijeve in 4 Dadant-Blatt panje s čebelami in 4 Albertijeve prazne panje. — Naslov pri upravi.

GOSTILNO oddam v najem na prometnem kraju in blizu mesnice. Naslov pove uprava.

V SEŽANI bo 12. junija pri cerkvi na prodaj Ljub-voziček, par plugov in osipalnik.

sko črno vino stane 2.40 lir v okolici Izole (najboljše), drugod okoli 2.20 lir, belo istrsko od 2 lir naprej, kraški teran 4.20 do 4.60 (nekateri ga drže tudi nad 5 lir, vipavsko stane 2.40 do 2.80, briška rebula pa 2.50 do 3 lire za liter.

Trta kaže v splošnem prav dobro.

Mleko in mlečni izdelki imajo v mesecih maju in juniju najslabšo ceno, ker je radi sveže krme in odstavitve telet mleka preveč. Pri nas stane maslo (mlekarniško) 14 do 15 lir, tolminski polnomastni sir 7 do 8 lir za kg, podeželsko mleko 65 do 80 stotink za liter, v bližini mest je nekoliko dražje, in sicer stane v Gorici 1.10, v Trstu pa 1.40.

V notranjosti kraljestva stane maslo 11.25 do 15 lir za kg.

Modro galico prodajajo na drobno po 2.70 do 2.80 lir za kg, prevetreno (ventilirano) žveplo je po 1.08 do 1.15 lir za kg. Navedene cene odgovarjajo tržnim cenam na debelo.

Umetna gnojila: Sedaj rabijo kmetovalci za krompir in koruzo še nekoliko čilskega solitra in apnenega nitrata, ki sta po učinku približno enako vredna. Čilski soliter stane 110 do 120, apneni nitrat pa 108 do 112 lir za kvintal.

Po deželi zbirajo naročila za tomaževo žlindro, ki bo najprej nekoliko dražja kot lani in bo stala okoli 40 lir za kvintal. Letos so senožeti zelo potrebne izdatne pognojilne s tomaževo žlindro.

Zelenjadni trg: Listna zelenjava (solata, špinata, radič itd.) je zelo po ceni, šparglji se nagibajo h koncu in jih prodajo danes po 1 do 1.50 L za kg (v Trstu so nekaj dražji), grah je po 1.50 in ga je letos izredno mnogo na trgu. Na goriški trg ga prihaja dnevno do 200 kvintalov in bi bil zelo po ceni, če ne bi bilo precej živega povpraševanja po našem grahu z Dunaja in deloma tudi iz Prage.

Črešnje imajo dobro kupčijo. Povpraševanje je zelo živo iz Avstrije, Češke, Poljske, Nemčije in za žveplane črešnje iz Amerike. Na goriškem trgu je bilo dne 1. in 4. junija vsakokrat nad 1000 kvintalov črešenj, druge dneve nad 500 kvintalov. Zgodnje črešnje so končale pri ceni 1.30, cepljenke se drže v splošnem nad 2 liri (4. junija 2.40), debele divjake ali črnice (kozanke) prodajajo po 3 do 3.50, enako tudi Vilhelmove srčnice.

Svilodi: Ker se nahajajo sedaj sviloprejke v četrti starostni dobi, izgleda, da se svilodni trg odpre okoli 20. junija. Z ozirom na sedanjo ceno 42 lir za kg suhih svilodov od lanskega leta in ker se rabi navadno za 1 kg suhih svilodov 3 kg svežih, bi bila cena letošnjim svežim okoli 14 lir za kg. Izvedenci pa računajo, da bo cena nekoliko višja, in sicer 15 do 16 lir za kg. Kot je znano, proizvaja Italija več svilodov kot vsa ostala Evropa, a kljub temu zavisijo cene tudi v Italiji od trga v vzhodni Aziji, predvsem na Japonskem in Kitajskem. Navedeni dve državi proizvajata sami okoli 90% vse svetovne naravne svile.

Zahvala.

Potrži od globoke žalosti radi smrti naše tako iskreno ljubljene

Karoline Vida, roj. Grusovin

hotelirke pri „Zlatem Jelenu“,

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali v urah bridkosti. Posebej se zahvaljujemo g. drju Antonu Grusovinu, ki je s požrtvovalno skrbljivostjo lajšal blagi pokojnici bolečine tekom njene bolezni, vsem sorodnikom in darovalcem prekrasnih vencev in cvetja ter vsej nepregledni množici, ki je spremljala rajnico na zadnji poti, zlasti prijateljem in znancem iz Idrije, Bovca, Cerkna, Kobarida, Tolmina in drugod z dežele, ki so kljub dolgi poti pritekli k zadnjemu slovesu.

Vsem naš iskreni: Bog plačaj!

Gorica, dne 30. maja 1929.

Družini Vida in Grusovin.

Zahvala.

Ob nenadomestni izgubi naše preblage hčerke in sestre

Antonije Gorijup

iz Čepovana št. 14,

izrekamo najprisrčnejšo zahvalo vsem onim blagim osebam, ki so spremile blago pokojno na njeni zadnji poti, ali na katerikoli način pomagale da se je pogreb tako lepo izvršil.

Čepovan, dne 27. maja 1929

Žalujči:

Andrej Gorijup in sinovi.

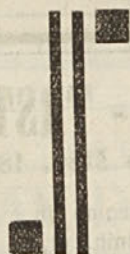
Dott. GIUS. COMEL

specialist za bolezni v
ušesih, nosu in grlu,

bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9-11 predp. in od 3-4 pop. Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Zobni zdravnik

dr. L. Mermolja

sprejema

v Gorici
na Travniku 5-II.

LLOYD LATINO

IN

SOC. GEN. DI TRASPORTI
MARITTIMI A VAPORE

Agencija Gorizia, Corso Vitt. Em. 5.

Hitre vožnje v Južno Ameriko
Odhodi iz Genove

9. junija 1929. s parobrodom

VALDIVIA

v Rio Janeiro in Santos L 1800
v Montevideo in Buenos Aires L 1850

19. junija 1929. s parobrodom

ALSINA

v Rio Janeiro in Santos L. 1800
v Montevideo in Buenos Aires L. 1850

Vožnja traja v Rio Janeiro 15 dni,
Santos 16 dni, Montevideo 18 in Buenos Aires 19 dni.

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour šte. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov menovanih predmetov.

Mehanična delavnica
Gorica - Piazza Cavour šte. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415, — — — Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE

Za umnega gospodarja.

Semnji v prihodnjem tednu.

V nedeljo 9. junija: Dekani, Vrh polje pri Vipavi, Lom. — Ponedeljek 10. junija: Št. Peter na Krasu, Škofije, Sv. Lovreč Pazenatički. — Torek 11. junija: Oprtalj, Bale. — Sreda 12. junija: Sežana. — Četrtek 13. junija: Gorica, Kobarid, Kanfanar, Sv. Nedelja pri Labinju. — Petek 14. junija: Materija. — Sobota 15. junija: Št. Vid, Šentviška gora, Grožnjan.

Kako napravimo dobro raztopino modre galice?

Za pripravo raztopine moramo imeti dve leseni posodi (orni), od katerih mora držati ena vsaj 100 l. V vsako denemo 50 l čiste vode. Za prvo škropljenje odtehtamo 1 kg modre galice in jo obesimo zvečer v prvo posodo, da se čez noč raztopi. V manjši posodi (brentaču) ugasimo 1 kg živega apna v dveh do treh litrih vode. Dobljeno apneno mleko precedimo skozi sito v drugo posodo z vodo. Če nimamo živega apna, vzamemo približno 1½ kg gašenega, ga razredčimo v brentaču s par litri vode in precedimo skozi sito v orno. Ko je vsa galica raztopljena, jo izlijemo med stalnim mešanjem v posodo z apnenim mlekom, in ne obratno apnenega mleka v raztopino modre galice. Kdor ima navado ali je prisiljen za kasniti prvo škropljenje, naj vzame mesto 1 odstotne 1¼ do 1½ odstotno raztopino.

Posode morajo biti lesene. Če rabimo apno, ki je ležalo že več časa gašeno v jami, moramo paziti, da je dobro. Na noben način ne smemo rabiti apna, ki je ležalo na zraku in brez vode. Tako apno ni več mehko in mastno, ampak suho in se tudi z vodo dobro ne meša.

Voda, ki jo rabimo za mešanico, naj bo čista. Ne uporabljajmo vode iz kalnih mlakuž, ki so polne nesnage. Imamo sicer več dela, če moramo vodo voziti od daleč, toda kdor hoče sebi dobro, bo to naredil.

Apneno mleko pomešajmo in vlivajmo v vodo vedno skozi gosto sito ali skozi čisto vrečo. Če apna ne precedimo, se nam cev pri škroplilnici venomer zamašuje z drobnimi apnenimi delci, kar zelo ovira delavce pri delu. Mnogine modre galice in apna naj bodo natančno odtehtane. Tudi vode ne sme biti ne več ne manj ko 50 l v vsaki posodi. Na galico že pazi vsak, da jo odtehta, ker je draga, ne tako z apnom in vodo.

Ne bodimo površni! Napačno napravljena mešanica nam lahko vniči ves vinski pridelek. Če denemo premalo apna, ostane v raztopini še nespremenjena modra galica, ki nam osmo di trte. Isto se nam lahko zgodi, če vzamemo premalo vode. Raztopina je premočna in po pari mlade poganjke. Če pa vzamemo preveč apna, je mešanica mnogo manj občutljiva in jo dež kmalu spere z listov.

Tehtajmo zato galico in apno in merimo vodo! Saj je dovolj, da posodo, v kateri delamo mešanico, zmerimo samo enkrat in si na nji z zarezi zaznamujemo merilo.

Če bi bila modra galica popolnoma čista in če bi bilo čisto in brez primesi tudi apno, bi bila mešanica, narejena iz 1 kg galice in 1 kg apna (tehtanega, preden smo ga ugasili) pravilna. To se pa navadno ne zgodi. Zato moramo paziti, da ne prilijemo apnenemu mleku niti preveč galice niti premalo. (Gl. 15. stran!)

ZDRAVNIK

dr. LOJZE SIMONITI

bivši asistent goriške bolnišnice

sprejema

vsak dan od 10 — 12 in od 3 — 5.

GORICA

Piazza Vittoria 22/II (Travnik)

TVORNICA KLAVIRJEV

ANTON PEČAR

prodaja - zamenjuje - popravlja in uglašuje klavirje in druga godala.

Cene zmerne !!

TRST, VIA VINCENZO SENOSA 8

Zahvala

Podpisani se tem potom zahvaljuje sl. zavarovalni družbi „LA FONDARIA“ in njenemu glavnemu zastopniku g. Dragotinu Starcu iz Barkovelj za hitro in točno izplačano požarno odškodnino.

Ker je zavarovalnica vestna in zelo kulantna, jo priporočam vsem posestnikom.

Ivan Smrdelj,

Palče 36 pri Št. Petru na Kr.

Izjava

Podpisani izjavljam, da nisem plačnik dolgov svojega polnoletnega sina Ludovika Majcena, ker je samostojen obrtnik in že več let od hiše. V Postojni 29. maja 1929.

Franc Majcen

Postojna 237

Dr. FRANCESCO DANELON

ZDRAVNIK

prvi asistent na kirurško-porodniškem oddelku goriške bolnice

sprejema

v Gorici, Via IX Agosto šte. 2
od 2 do 3 pop.

JAKOB BEVC - TRST

Campo S. Giacomo šte. 18.

Bogata izbira zlatenine in srebrnine, raznovrstnih ur, predmetov za darila i. t. d. „Cyma“ znane švicarske ure.

Cene najnižje!

Naročite

se na mesečnik

„Družino“!

Oblščite

IX. Ljubljanski velesejem.

od 30. maja do 9. junija 1929.

Železniške olajšave: Na italijanskih železnih 30%, na jugoslovanskih 50%. Konzularni vizum jugoslovanski znižan na 12 lir za vse obiskovalce, ki naj si preskrbe pravočasno potni list za inozemstvo pri italijanskih oblastvih.

Izkaznice za navedene ugodnosti so na prodaj v Trstu pri „Publicità“ g. Čehovin, viale XX Settembre N.ro 65;

Idriji pri Venceslavu Helmichu;

Reki pri tvrdki „Mercur“, via G. Mameti 2

Gorici pri Av. Ravnik-u Via Barzellini 2;

Postojni: Menjalnica Prioglio & Agosta, kolodvor.

Izkaznica stane 30 Din.

Gostilna „Alle Corriere“

v Trstu via Romagna N. 4 (tik Caffè Fabris)

Domača kuhinja. Izborno vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. Postajališče potn. avtomobilov in shajališče ljudi z dežele.

Uljudno se priporočata

STRANCAR in PERIC

Darovi za birmo

izredno nizke cene,

velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA

TRST - Corso Garibaldi 35

Tvornica tehtnic, uteži in mer

Giuseppe Florenc & C.o

TRST via Vidali 9, tel. 84-03

z veliko izbero uteži, mer in tehtnic oblastveno odobrenih iz domačih in inozemskih tvornic.

Popravljamo najrazličnejše tehtnice po zelo nizkih cenah. Za dobo popravila damo tehtnice in uteži na razpolago brezplačno.

Novi dohodi

S. LEVI

TRST - Via S. Lazzaro 9

PRILIKA! Prodajamo po izredni ceni:

Odrezek ½ m jajéje kože (pelle uovo) L	—75
Madapolan »Coreda« m po	» 2.20
Platno »Madonna«, močno m po	» 2.80
Platno »Dovlas m po	» 3.—
Platno »Macco«, fino m po	» 3.50
Platno za rjuhe, visoko 150 cm od L 4.50 naprej	
Svila, bela za obleke po	» 4.—
Pdalna svila v barvah po	» 4.50
Mušlin volneni v vseh barvah	» 9.—
Satin, črn, visok 140 cm prvovrsten po	» 6.80
Pregrinjala posteljna	» 19.—
Pregrinjala posteljna za 2 osebi	» 35.—
»Alpagas« za obleke m po	» 4.50
»Borgo« za hlače od L 5.90 naprej	
»Popeline« za srajce prvovrsten	» 4.50
Blago volneno za moške obleke od L 16.— naprej.	

Nogavice, maje, kuhinjske cunje, brisače, navadne in gobaste, robce in vse druge predmete v bogati izbiri po izrednih cenah.

Kako to določimo?

Pravilno narejeno mešanico spozna dobro izurjeno oko že po barvi. Seveda nas oko tudi lahko vara. Zato imamo na razpolago še sledeča znamenja:

Narejeno mešanico pustimo, da se sesede. Če je narejena pravilno, mora biti tekočina nad usedlino, če jo vzamemo v kozarec, polnoma čista. Če je tekočina še vedno višjejevkaste barve, moramo pridati mešanici še apna.

Najzanesljivejše sredstvo je tako imenovani lakmuški papir, ki se dobi v drogerijah. Ta papir dobimo v dveh barvah, v rdeči in modri. Ko se je mešanica sesedla, pomočimo v tekočino kosček rdečega lakmuškega papirja. Če postane moder, je mešanica pravilna. Če pa v mešanici lakmuški papir pordeči, moramo pridati še apna.

Če bomo točno odmerili vodo in natančno stehali galico in apno ter ravnali, kot je zgoraj opisano, bo raztopina dobra in trte ne bodo osmojene.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 61: Mojih nageljnov so se potolile neke majhne živalice; zdi se mi, da so mušice. Kako bi jih zatrl?

Odgovor: Skoraj gotovo so listne uši, zato čitajte člančič »Listne uši« v 9. številki.

Vprašanje št. 62: Sosed ima neobzidano stranišče komaj 3 m oddaljeno od moje kuhinje. Kako bi odpravil to nadlego?

Odgovor: Najprej pogovorite se prav lepo s sosedom, če pa to ne bi nič pomagalo, pritožite se na občino.

Vprašanje št. 63: S kakšnim sredstvom bi odpravil kravam slast do cunj?

Odgovor: Krava žre cunje,

a) ker ima že po rodu tako bolezensko nagnjenje, ali

b) ker želi dobiti v cunjah, usnju, lizanju zidu, grizenju jasel itd. nadomestek za pomanjkanje soli v krmi. Žival mora namreč dobiti v krmi dovolj rudninskih soli za zgradbo svojega okostja. Če te soli manjkajo, ima žival šibke noge, ki se rade zlomijo, pri preših skrivijo. V tem oziru čitajte v knjigi »Kako zdravimo živino« od Gor. Mohorjeve družbe poglavje o mehkokostnosti, oziroma kostolomnici, živinčetu pa dajte dnevno med ostalo krmo, najbolje med otrobe ali napoj, nekoliko klajnega apna.

Če pa ima krava bolezensko nagnjenje za cunje in podobno, potem navadno ne pomaga nobeno sredstvo, razen udarec po gobcu in pa da skrivate cunje pred živaljo.

Vprašanje št. 64: O dimnikih čitajte v listu posebno vest.

Vprašanje št. 65: Njiva mi je polna plevela, katerega imenujemo ogršica. Kako naj jo odpravim?

Odgovor: Upamo, da razumete pod ogršico neko repi podobno rastlino, ki cvete ravnotako ko semenska repa.

Verujemo, da smatrate ogršico za navaden plevel, ker to je tudi. Če jo pa hočete uničiti, potem ni drugega sredstva, ko da jo spomlad, to je pred cvetjem, izrujete iz zemlje. Je to sicer zamudno delo, a drugega sredstva ne poznamo.

Listnica uredništva.

Maks, V. Ž., 78: Take reči morate doma poravnati. Kaj zanimajo vaše pevske razmere vso deželo. Pošljite še kaj! Pozdravi!

OSCAR CANARUTTO

zlatar - urar

Trst - via Imbriani 13 (prej via S. Giovanni)
Kupujem, prodajam in menjujem dragocenosti.
Sprejemam v popravilo vsakovrstne urarske predmete in vsa zlatarska dela.

Velik semenj

bombaževinastega in svilenega blaga

ALL'ECONOMIA FAMILIARE

TRST - Piazza Ponterosso 5

po najnižjih cenah!

Mussola za obleke	od L. 1.90 naprej
Volnena mussola vseh barv	8.90
Plavina	2.90
Perkali z jamčenihi barv	3.75
Bombaževina rumena težka	2.20
bela, podobna	
plaťnu	2.80
jajčna koža (pelle ovo)	2.80
Platno Madonna	2.20
„ za rjuhe 150 cm.	4.50
Zefir za srajce	1.90
Rigadin (Borgo) za srajce in	
halje	2.90
Rigadin dvojna širokost	3.90
Plavina dvojna širokost	3.90
Blago za spodnje hlače	3.50
„ plašče	19.—
Popelin za srajce	4.50
Narodna nošna	3.50
Svila fantazija	3.50
Obrisače različnih barv in	
visokosti	1.90
Obrisače lanene za meter	2.90

Velika izbira ženskih in otroških nogavic, Posebnost: otroške majice, športne in moške poletne majice itd. itd.

Proučite naše cene in prepričali se boste.

GRADEŽ PENSIONE LYDIA

Izborna kuhinja, v bližini obale, zmerne cene. Vprašajte za pogoje. Dopisujemo slovenski.

Zobni zdravnik

dr. Robert Hlavaty

sprejema

od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU

via S. Lazzaro št. 23 - II.

Ob sredah in sobotah ordinira

v POSTOJNI

POVH ALOJZIJ

URAR in ZLATAR

Trst, Piazza Garibaldi I. nadstr.

Največja in najpriporočljivejša o—o delavnica v Trstu o—o

Kupuje krone in zlato

: Darila za birmo :

Cene in blago brez konkurence!

ALLA FIDUCIA

TRST, Via Giuseppe Vidali 4.

Bogata izbira moških in otroških oblek. Velika zaloga hlač iz sukna in bombaževine. Cene ugodne.

Napravljene obleke, površniki, za odrasle, mladeniče in otroke.

Najnovejše sezonske posebnosti prvovrstnega reza, izbornega blaga, nespremenljivih barv in modernih črtežev.

Cene prvega vira.

„ALLE GRANDI FABBRICHE“

TRST - Corso Garibaldi št. 10 - Telef. 79-35

Ogromna zaloga angleškega blaga, domačega črnega in črtanega sukna, Gaberden, Covercoats in Doubl za površnike. — Najfinejše črno sukno za obleke pri sprejemih, v žalosti i. t. d.

Sprejemamo naročila na mero in jih izgotavljamo v prvovrstni

lastni krojačnici,

ki se nahaja v I. nadstropju istega poslopja.

Ročno delo

Blago, ki ne ugaja zamenjamo ali pa vrnemo denar.

PRI TVRDKI

DAVIDE CAVALIERO — TRST

Corso Garibaldi N. 5

Telefon št. 78-32.

(Stara Barriera)

dobite po najnižjih cenah zelo bogato zalogo IZGOTOVLJE-
NIH OBLEK, ENOTNIH IN DVOJNIH OPRSNIKOV,
FLANELASTIH HLAC, TRENCH COAT,
dežnih plaščev, površnikov in otroških oblek.

Bogata izbira blaga na meter iz domačih in inozemskih tovarov.

LASTNA KROJACNICA

Govorimo tudi slovensko.

Resna postrežba!

Valuta — tuji denar.

Dne 5. junija si dal ali dobil za:

1 dolar	19.07 lir
1 angl. funt	92.66 lir
100 dinarjev	33.58 lir
100 šilingov (avstr.)	268.60 lir
100 čeških kron	56.62 lir
100 nemških mark	455.60 lir
100 švic. frankov	368.— lir
100 franc. frankov	74.71 lir
100 belg. frankov	265.50 lir

Beneške obveznice 73.90; obveznice
»Consolidato« 81.50.**Loterijske številke**

dne 1. junija 1929.

Bari	68	6	82	88	7
Florenca	8	33	5	90	54
Milan	79	24	52	27	29
Neapelj	52	27	19	22	81
Palermo	38	15	88	18	87
Rim	41	2	33	11	50
Turin	9	85	34	62	51
Penetke	37	83	41	89	53

IZJAVA.

Podpisani Franc Štemberger, posestnik v Zabičah št. 69, obžalujem izrečene besede in dejanja, ki sem jih napravil dne 28. aprila 1929. napram Josipu Celin, trgovcu iz Kuteševa št. 7 ter izjavljam, da pripoznam istega za poštenega in uglednega moža.

Franc Štemberger.

Centralna posojilnica v Gorici,

vpisana zadr. z omej. jamstvom

vabi k

rednemu občnemu zboru,

ki se bo vršil v sredo dne 19. junija 1929. ob 10. uri in pol dopoldne v zajedružnih prostorih s sledečim

dnevnim redom:

1. Poročilo načelnštva.
2. Poročilo nadzorništva.
3. Odobritev računskega zaključka.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Volitev načelnštva.
7. Volitev nadzorništva.
8. Slučajnosti.

Načelnštvo.

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij

R. BREZIGAR

sprejema

v GORICI
na TRAVNIKU 17/I.

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.

Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici
Riva Piazzutta šte. 18.**Tvrška Teod. Hribar - Gorica**

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Odlikovana tovarna

Anton Breščak, Gorica

via Carducci št. 14

Največja zaloga pohištva na Goriškem. — Velikanska izbira posteljnjakov po ceni od 100 L naprej. Cene zelo zmerne!

Solidna in skrbna izdelava.

LASTNA DELAVNICA

v Via Carlo Favetti št. 1 (prej via Vetturini št. 1)

Ortopedični zavod A. ZECCHI

TURIN - via Roma 31, I. nadstr.

Aparat Zecchi zabranjuje napredovanje

KILE

NOVI SLUČAJ OZDRAVLJENJA.

Priključujoč svoje ime velikemu imeniku oseb, katerim je aparat Zecchi ozdravil kilo, želim tem potom javno izraziti svojo zahvalo izkušenemu ortopedu, kateremu se je posrečilo me popolnoma ozdraviti od kile.

Hafner Franc,
Wiener 31, provinca Trident.

Kaj hočemo še dodati takemu spričevalu o učinku aparata ZECCHI? Sporočamo samo, da se bo nahajal ortoped. A. ZECCHI s svojimi izkušenimi pomočniki v spodaj navedenih krajih, kjer bo dal bolnikom nasvete in pojasnila iz svoje dolgoletne prakse:

Bistrica: sredo 19. junija v hotelu Novak,
Reka: četrtek 20. in petek 21. junija v hotelu Italia,
Opatija: sobota 22. junija vila Ferlich šte. 197,
Cres: nedelja 23. junija v hotelu Miramar,
Moščenice: ponedeljek 24. junija v hotelu Armanda,
Labinj: torek 25. junija v hotelu Maggiore,
Pula: sredo 26. junija v hotelu Miramar,
Pazin: četrtek 27. junija v hotelu Roma,
Rovinj: petek 28. junija v hotelu Antico Volto,
Poreč: sobota 29. junija v hotelu Venezia,
TRST: nedelja 30. junija v hotelu Moncenisio,
Buzet: ponedeljek 1. julija v hotelu Alla Fontana,
Podgrad: torek 2. julija v hotelu Narodin,
Piran: sredo 3. julija v hotelu Città di Trieste,
Izola: četrtek 4. julija v hotelu Aquila d'Oro.

NOVI list
1929 C 134/1929

070(450.36=163.6)